

Is generatie Z participatiebereid?

Een verkennend onderzoek naar de
participatiebereidheid van de nieuwe
generatie burgers in de opsporing naar
online criminaliteit

**Nicolle
Versteeg**

Augustus 2019

Auteur: Nicolle Versteeg
Eenheid Oost-Nederland

Studentnummer: 332023

Opleiding: Recherchekunde Politieacademie, Apeldoorn

Kernopgave: 5302302 Masterproject Wetenschap en Opsporing

Begeleiding: Jérôme Lam (scriptiebegeleider)
Will Gelsing (leerprocesbegeleider)
Wim Koekkoek (trajectbegeleider)

Datum: 19 augustus 2019

Contactgegevens: nicolle.versteeg@politie.nl

Voorwoord

Deze scriptie is het resultaat van mijn afstudeeronderzoek in het kader van de opleiding Recherchekunde aan de Politieacademie te Apeldoorn. Tijdens de opleiding heb ik hoofdzakelijk tijdens de stages gemerkt dat de opsporing echt niet zonder de hulp van de burger kan. Of het nu gaat om de oren en ogen van de burger, de deskundigheid op bepaalde gebieden of juist om het meedenken in opsporingsonderzoeken vanuit een ander referentiekader. Op verschillende niveaus en in verschillende rollen kan de opsporing de hulp van de burger goed gebruiken. Dat mijn afstudeeronderwerp iets met burgerparticipatie te maken zou hebben, was voor mij al snel duidelijk.

Tijdens mijn oriëntatie op het onderwerp en wat er al op het gebied van burgerparticipatie was onderzocht en juist wat nog niet, bleek dat er weinig inzicht was in de participatiebereidheid vanuit het referentiekader van de burger zelf en welke factoren op hun participatiebereidheid van invloed zijn. De toenemende digitalisering van de maatschappij en hiermee de toenemende digitale criminaliteit en de komst van een nieuwe, zeer digitaal-vaardige, generatie burgers op de arbeidsmarkt motiveerde mij om onderzoek te doen naar de participatiebereidheid van deze nieuwe generatie burgers.

Graag wil ik de mensen bedanken die mij tijdens de opleiding en met name tijdens deze laatste fase hebben geholpen. In het bijzonder wil ik de respondenten bedanken die bereid waren tijd vrij te maken om mee te werken, zonder hen had ik dit onderzoek niet kunnen doen. Uiteraard wil ik ook mijn trajectbegeleider, mijn scriptiebegeleider, de mensen van het programma Vortex en mijn thuisfront bedanken voor hun kritische blik, hulp en geduld.

Ik hoop met dit onderzoek inzicht te kunnen geven in de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers en daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan een effectieve samenwerking tussen opsporing en deze nieuwe generatie burgers. Naar mijn mening is deze generatie de toekomst en kan de opsporing het, mede door de continue digitale ontwikkelingen, niet zonder hen.

Nicolle Versteeg

Augustus 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	- 3 -
Samenvatting.....	- 6 -
1. Probleemverkenning.....	- 7 -
1.1 Aanleiding	- 7 -
1.1.1 Nieuwe generatie burgers	- 8 -
1.2 Theoretisch kader	- 9 -
1.2.1 Burgerparticipatie	- 9 -
1.2.2 Digitalisering van de opsporing	- 11 -
1.2.3 Motieven voor burgerparticipatie in de opsporing	- 12 -
1.2.4 Participatiebereidheid	- 13 -
1.2.5 Generatie theorieën.....	- 15 -
1.2.6 Conceptueel model.....	- 17 -
1.3 Doelstelling	- 18 -
1.3.1 Theoretische relevantie	- 19 -
1.3.2 Praktische relevantie	- 19 -
1.4 Probleemstelling	- 19 -
1.4.1 Hoofdvraag	- 19 -
1.4.2 Deelvragen	- 20 -
1.5 Definiëring en operationalisering van begrippen	- 20 -
2. Onderzoeksopzet.....	- 23 -
2.1 Literatuuronderzoek.....	- 23 -
2.2 Diepte-interviews	- 24 -
2.2.1 Onderzoekspopulatie en steekproef.....	- 24 -
2.2.2 Casuïstiek	- 25 -
2.2.3 Analyse interviews	- 26 -
2.3 Betrouwbaarheid en validiteit	- 26 -
2.3.1 Betrouwbaarheid	- 26 -
2.3.2 Validiteit	- 27 -

3.	Resultaten.....	- 28 -
3.1	Motieven	- 28 -
3.2	Factoren van invloed op de participatiebereidheid.....	- 29 -
3.2.1	Perceptie burger op de participatietaak.....	- 30 -
3.2.2	Perceptie burger op eigen competenties.....	- 32 -
3.3	Participatieniveau en -vorm	- 33 -
3.3.1	Raadplegen	- 34 -
3.3.2	Adviseren.....	- 34 -
3.3.3	Coproduceren.....	- 35 -
3.4	(Rand)voorwaarden	- 36 -
3.4.1	Persoonlijk gevraagd worden	- 37 -
4.	Conclusie, discussie en aanbevelingen	- 38 -
4.1	Conclusie en discussie	- 38 -
4.2	Aanbevelingen	- 40 -
4.2.1	Aanbevelingen voor de opsporingspraktijk.....	- 41 -
4.2.2	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	- 43 -
	Bronnenlijst.....	- 44 -
	Bijlage 1: Topiclijst semi-gestructureerde interviews	- 47 -
	Bijlage 2: Casuïstiek semi-gestructureerde interviews.....	- 49 -
	Bijlage 3: Coderingsboom interviews	- 52 -

Samenvatting

Sinds een aantal jaren is er een duidelijke toename te zien van cyberincidenten en ook krijgen traditionele vormen van criminaliteit steeds vaker een digitaal karakter en zullen in de toekomst alle criminaliteitsvormen een grote digitale component hebben. Veelvoorkomende verschijningsvormen van online criminaliteit zijn volgens Stol en Strikwerda (2017) hacken, e-fraude en kinderporno en in het Cyberbeeld 2018 van Oost-Nederland staan ook voornamelijk vormen van hacken en e-fraude in de top 5 van online criminaliteit in Oost-Nederland, echter uit een recente enquête is gebleken dat anno 2019 het oppakken van digitale criminaliteit of cybercrime voor veel collega's in Oost-Nederland nog steeds geen gesneden koek is (Vortex NP, 2019). De politieorganisatie is tot op heden niet in staat om de technologische en digitale ontwikkelingen bij te houden en heeft daardoor een flinke achterstand opgelopen ten opzichte van de reeds 'gedigitaliseerde' burger en kan hierdoor de hulp van de burger goed gebruiken. Anno 2019 hebben we te maken met vijf verschillende generaties op de arbeidsmarkt, waarvan de laatste net is begonnen deze te betreden. Deze laatste generatie, generatie Z, is de eerste generatie die zich geen leven voor het internet kan bedenken en maximaal online is. Deze nieuwe generatie burgers lijkt, door dit digitale referentiekader, bij uitstek geschikt om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. Echter over de participatiebereidheid van deze burgers, op welke wijze zij bereid zouden zijn te participeren en welke factoren bij hun hierop van invloed zijn, is nog maar weinig bekend. Inzicht hierin is noodzakelijk voor de opsporing om deze nieuwe generatie burgers te betrekken bij de opsporing naar online criminaliteit.

Dit kwalitatieve onderzoek richt zich daarom op het verkrijgen van inzicht in *op welke wijze deze nieuwe generatie burgers (tussen de 15 en 19 jaar oud) uit Oost-Nederland bereid is te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren er van invloed zijn op hun participatiebereidheid*. Binnen de politieorganisatie zijn er vijf verschillende participatieniveaus te onderscheiden, waarvan de niveaus raadplegen, adviseren en coproduceren in dit onderzoek zijn meegenomen, mede door een reeds bestaand onderzoek waaruit blijkt dat jongeren met name op deze niveaus van meerwaarde voor de politieorganisatie zouden kunnen zijn. Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat vertrouwen in de organisatie de basis is voor een succesvolle samenwerking tussen politie en burger en dat een aantal factoren van invloed zijn op de participatiebereidheid van burgers in het algemeen. Deze factoren zijn de perceptie van de burger op de participatietaak, de perceptie van de burger op de eigen competenties, de intrinsieke karakteristieken van de burger en de motieven van de burger.

Voor dit onderzoek zijn er 12 jongeren, zowel mannen als vrouwen, tussen de 15 en 19 jaar oud, met diverse opleidingsniveaus en wonend verspreid over Oost-Nederland geïnterviewd over hun participatiebereidheid binnen drie cases van online criminaliteit. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de motieven en overige factoren die van invloed zijn op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers om te participeren in grote lijnen overeenkomen met de resultaten van reeds bestaande onderzoeken binnen andere generaties. De nieuwe generatie burgers staat open voor participatie op alle niveaus van de participatieladder, maar moet zich wel specifiek aangesproken voelen om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. Eén van de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek is dat voornamelijk het belang van het onderwerp van het opsporingsonderzoek en het besef van de meerwaarde van participatie door deze burger van invloed is op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers. Opvallend is echter dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen dat deze nieuwe generatie burgers niet actief politieberichtgeving volgt en hier in het dagelijkse leven niet mee bezig is. Hierdoor weet deze generatie niet 'echt' hoe groot de problemen zijn op het gebied van online criminaliteit en hoe belangrijk het aanpakken van deze vorm van criminaliteit werkelijk is. Het besef van het belang van burgerparticipatie door deze nieuwe generatie burgers in de opsporing naar online criminaliteit ontbreekt en voornamelijk daar liggen de kansen voor de opsporing om deze burgers meer te betrekken.

1. Probleemverkenning

Het oppakken van digitale criminaliteit of een cybercrime zaak is voor veel collega's in Oost-Nederland nog geen gesneden koek. Dit blijkt uit een recent gehouden enquête onder medewerkers op de OCP's en medewerkers in de opsporing.

Bron: Programma Vortex NR (2019)

1.1 Aanleiding

Sinds een aantal jaren is er een duidelijke toename te zien van cyberincidenten en ook krijgen traditionele vormen van criminaliteit steeds vaker een digitaal karakter. Volgens het Nationaal Dreigingsbeeld (2017) wordt de verwevenheid tussen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit steeds sterker en zullen in de toekomst alle criminaliteitsvormen een grote digitale component hebben. Volgens Van Leiden en Ferwerda (2011) is in de politieorganisatie met vertraging gereageerd op deze ontwikkelingen en heeft daardoor een flinke achterstand opgelopen ten opzichte van de reeds 'gedigitaliseerde' burger. De opsporing doet haar best om de achterstand in te halen en heeft de laatste jaren flink geïnvesteerd in het binnenhalen en opleiden van medewerkers voor het aanpakken van onder andere cybercriminaliteit, echter de ontwikkelingen gaan ook verder. Uit een recente enquête is gebleken dat anno 2019 het oppakken van digitale criminaliteit of cybercrime voor veel collega's in Oost-Nederland nog steeds geen gesneden koek is (Programma Vortex NR, 2019). Het programma Vortex NR richt zich de komende 2 jaar op het versterken van de organisatie, met als belangrijkste opdracht het vergroten van de kennis en vaardigheden van medewerkers op het gebied van cybercrime en digitale criminaliteit, het oppakken van meer cyberzaken en het verbeteren van de informatiepositie van de opsporing op dit gebied, maar de aanpak van deze vorm van criminaliteit kunnen we volgens de programmamanager van Vortex niet alleen. In de Strategie Aanpak Criminaliteit 2011-2015 stelt de Raad van Korpschefs al dat door de toenemende complexiteit van de opsporing, door onder andere de toenemende digitalisering en hiermee gepaarde criminaliteit en de rol van sociale media in de maatschappij, de extra oren, ogen en denkkracht van burgers hard nodig zijn (Centrum Versterking Opsporing, 2011). En in het koersdocument toekomstbestendig opsporen en vervolgen (2017) staat ook dat de politie de meeste veiligheidsproblemen vanwege complexiteit en grootte niet alleen kan beheersen of oplossen.

In 'handelen naar waarheid' (2016) wordt beschreven dat er kansen liggen bij het betrekken van burgers bij opsporingsvraagstukken en volgens Kop (2016) liggen die kansen bij onder andere betere benutting van burgers c.q. deskundigen door deze vaker te betrekken bij opsporingsonderzoeken. Burgerparticipatie is niet nieuw, burgers hebben altijd al een bijdrage geleverd aan het opsporingsproces. De politie is immers vaak afhankelijk van de medewerking van burgers, zij zijn volgens onderzoek van onder andere Maquire (in Kop, Van der Wal & Snel, 2012, p.135) zelfs de belangrijkste succesfactor voor efficiënt en effectief opsporen. Echter wanneer de opsporing onvoldoende of geen verbinding meer heeft bij ontwikkelingen en veranderingen in de samenleving, komt de positie en de rol van de opsporing in die samenleving onder druk te staan. Volgens de Vries (2018) is de uitdaging voor de politie om in verbinding te blijven met de burger¹.

¹ Dit betreft een uitspraak van De Vries tijdens het seminar burgerparticipatie gehouden op 18 september 2018 op de Politieacademie te Apeldoorn.

1.1.1 Nieuwe generatie burgers

Burgers zijn dus altijd al belangrijk geweest voor de opsporing, maar vooral door die toegenomen complexiteit en grootte van criminaliteit door digitale en technologische ontwikkelingen zijn en worden zij steeds belangrijker en in verbinding blijven is daarbij dus van belang, want met de toenemende digitalisering neemt ook de cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit toe. De opsporing kan naast de extra uren, ogen en denkkraft van burgers op het gebied 'traditionele' criminaliteitsvormen mogelijk ook de extra uren, ogen en denkkraft van burgers op het gebied van online criminaliteit goed gebruiken. De Vries en Kernkamp (2012) concludeerden al in bredere zin dat er moet worden nagedacht over hoe de politieorganisatie het publiek kan betrekken in het meedenken over opsporingsvraagstukken. Hiervoor benoemden zij dat er inzicht nodig is in wat burgers motiveert om samenwerking met de politie aan te gaan en ook uit het onderzoek van Achterkamp (2014), naar gamification als incentive voor het stimuleren van burgerparticipatie, komt naar voren dat wanneer de politie burgers wil vragen om aandacht te geven aan, en energie te investeren in, de opsporing, de politieorganisatie zich zal moeten verdiepen in wat mensen raakt, betreft en bindt bij het opsporingswerk om participatie te vergroten en te behouden. En ook is volgens Kerstholt en de Vries (2018) meer inzicht nodig in de factoren die menselijk gedrag beïnvloeden en is het van belang beter te begrijpen wat burgers motiveert om mee te doen aan activiteiten in het veiligheidsdomein. Uit een onderzoek van Kerstens en Veenstra (2017) naar de werking en waarde van het betrekken van digitaal-vaardige jongeren bij het politiewerk komt naar voren dat politiemensen vinden dat de kloof tussen politie en jeugd erg groot is op het gebied van digitale knowhow en dat politiemensen weinig vertrouwen hebben in hun eigen kunnen op digitaal gebied en juist veel vertrouwen hebben in de digitale vaardigheden van jongeren. Echter hebben volgens Nelis en Van Sark (2019) de meeste jongeren van nature geen behoefte om te participeren in organisaties in de vorm die de volwassen wereld hen aanbiedt en ook uit het onderzoek van Kerstens en Veenstra (2017) bleek dat het uitvalpercentage onder de deelnemende jongeren hoog was. Liesbeth Huyzer, lid van de korpsleiding² zegt het volgende over de meerwaarde van het betrekken van jongeren bij de politie: *"Jongeren kunnen een waardevolle bijdrage aan de politie leveren, omdat zij anders denken dan volwassenen. Denk aan ontwikkelingen op internet. Criminaliteit verplaatst zich steeds meer naar de digitale wereld en de jeugd is daar meer in thuis"*.

Anno 2019 is een nieuwe generatie burgers aan haar intrede op de arbeidsmarkt begonnen, de zogenoemde generatie Z (Ubels, 2017). Over deze generatie is nog maar weinig bekend, zij zitten immers nog grotendeels in de schoolbanken, maar zij zouden nog meer dan hun voorgangers computerfahig zijn. Deze generatie wordt omschreven als de meest en hoogst opgeleide generatie, de eerste echte generatie die zich geen leven voor het internet kan herinneren, de generatie die altijd online is en het worldwide web als referentiekader heeft (Ubels, 2017). Een referentiekader dat binnen de opsporing nog ontbreekt. De politieorganisatie bestaat in 2018 uiteraard uit nog vrijwel geen medewerkers uit deze generatie Z, echter ook maar slechts voor één vijfde deel uit de generatie Y en voor het overgrote deel uit de generaties daarvoor en hebben dus een geheel ander referentiekader.

Leeftijdsopbouw politie (% totale sterkte)

Jonger dan 25 jaar	3%
25 tot 35 jaar	20%
35 tot 45 jaar	23%
45 tot 55 jaar	25%
55 jaar en ouder	29%

Bron: bewerking van cijfers uit het jaarverslag politie 2018

² Liesbeth Huyzer doet deze uitspraak naar aanleiding van de installatie van de tweede jongerenraad van de politie op 1 april 2019.

Deze nieuwe generatie kan naast het delen van hun online kennis en kunde ook van belang zijn voor de opsporing naar online criminaliteit als het gaat om de extra oren en ogen in de digitale wereld, zij zijn immers de generatie die altijd online is en zicht heeft op deze digitale wereld waar de opsporing nog maar net komt kijken. Daarbij zitten jongeren tussen de 12 en 24 jaar volgens Nelis en Van Sark (2019) in de creatiefste periode van hun leven en kunnen zij ook van meerwaarde zijn door mee te denken vanuit hun referentiekader en creatieve blik. Kortom participatie van deze nieuwe generatie burgers kan op verschillende manieren van meerwaarde zijn voor de opsporing naar online criminaliteit, echter over de participatiebereidheid van generatie Z is nog maar weinig bekend. Dit onderzoek zal zich daarom gaan richten op het verkrijgen van inzicht in de participatiebereidheid van deze generatie, op welke wijze zij bereid zijn om te participeren, wat hun motieven zijn en welke factoren van invloed zijn op hun participatiebereidheid. Met dit inzicht kan de opsporing aansluiting vinden bij deze generatie en ook hen betrekken en betrokken houden bij de opsporing naar online criminaliteit.

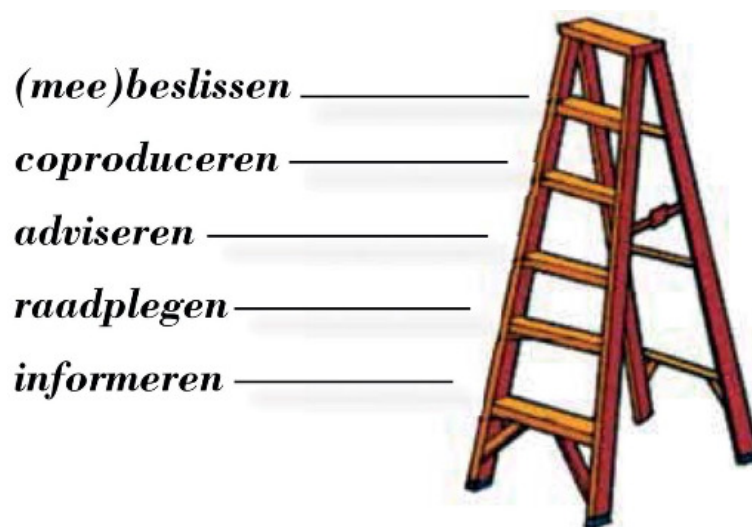
1.2 Theoretisch kader

1.2.1 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie is een heel breed begrip en vind plaats op allerlei gebieden. Volgens De Vries en Smilda (2014) is burgerparticipatie gebruik maken van de kennis van de massa. In het onderzoek van Cornelissens en Ferwerda (2010) is voor burgerparticipatie in de opsporing de volgende definitie gebruikt: *'Burgerparticipatie in de opsporing is een algemene term voor inspanningen die door de politie worden verricht om burgers te betrekken bij opsporingsactiviteiten, met als doel dat zij een bijdrage aan de opsporing leveren.'*

Evenals bij Cornelissens en Ferwerda (2010) worden volgens Kop (2012) bij burgerparticipatie burgers door de politie uitgenodigd om mee te denken in een zaak waarin de politie de regie voert, waarbij burgeropsporing plaatsvindt buiten de regie van de politie of het OM maar bij een (groep) burgers die zelfstandig opsporingshandelingen verricht. In dit onderzoek wordt aangesloten bij de definitie voor burgerparticipatie in de opsporing zoals omschreven door Cornelissens en Ferwerda (2010) en wordt burgeropsporing buiten beschouwing gelaten.

De participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (2001) in figuur 1 laat de verschillende niveaus van participatie zien, waarbij op de onderste trede het minst sprake is van participatie en op de bovenste trede het meest.

Figuur 1: Participatieladder, Edelenbos en Monnikhof (2001)

Volgens Kop (2016) is de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (2001) als volgt toe te passen op de politie:

Trede 1: Informeren Onderaan de ladder is het minst sprake van participatie, hierbij is sprake van eenzijdige communicatie vanuit de politie richting de burger.

Trede 2: Raadplegen Een stap hoger worden vanuit de politie vragen gesteld waarop burgers om informatie wordt gevraagd.

Trede 3: Adviseren Op de derde trede hebben burgers een adviserende rol en is de waarde van hun input (deskundigheid) gelijk aan die van de politie.

Trede 4: Coproduceren Daarboven staat coproduceren, ook wel co-creatie genoemd. Daarbij kan de politie informatie uit een opsporingsonderzoek delen waarbij de burger mee gaat denken in de betreffende zaak.

Trede 5: (Mee)beslissen De organisatie laat hier de ontwikkeling van ideeën en de besluitvorming over aan belanghebbenden en vervult zelf slechts een adviserende rol. Het komt uiteindelijk neer op participatie van de politie als een van de partijen (samen met bijvoorbeeld burgers, gemeenten, hulporganisaties, journalisten) in de misdaadbestrijding.

Burgerparticipatie staat volgens Van der Wal (2012) op de eerste drie treden van de zogenaamde participatieladder en is eenzijdig en informatief van karakter in tegenstelling tot co-creatie wat veel meer een actieve vorm van wederkerigheid veronderstelt. De meest intensieve samenwerkingsvorm tussen burgers en politie is volgens Van der Wal (2012) co-creatie. Bij co-creatie hebben burgers niet slechts een informerende, raadplegende of adviserende rol, maar worden zij in staat gesteld om mee te beslissen en zijn burgers medeverantwoordelijk voor het resultaat (Van der Wal, 2012). Co-creatie is volgens Kop (2013) een nieuwe vorm van burgerparticipatie, waarbij politie en burgers elkaar aanvullen en versterken en zo gezamenlijk aan de slag gaan. Volgens Kop (2016) valt het op dat de mate van burgerparticipatie binnen de opsporing zich voornamelijk voordoet op de drie onderste treden van de participatieladder, maar dat een treetje hoger op de participatieladder een ontwikkeling is waar de burger en de maatschappij om vragen en waar de opsporing aan toe is. Volgens de Vries (2017) is het participeren op de hoogste trede van de ladder burgeropsporing en ook volgens Kop (2016) komt het er op de hoogste trede van de ladder eigenlijk op neer dat de politie participeert als één van de participerende partijen en hierbij slechts een adviserende rol inneemt, daardoor valt deze trede buiten de definitie van burgerparticipatie zoals aangehouden in dit onderzoek.

Volgens het onderzoek van Cornelissens en Ferwerda (2010) zijn de verschillende burgerparticipatievormen³ die bij de opsporing worden ingezet als volgt in te delen:

- getuigenoproepen bij heterdaad, waarbij de burger als extra ogen en oren wordt ingezet;
- getuigenoproepen buiten heterdaad, waarbij de burger als extra ogen en oren wordt ingezet;
- oproepen voor (beeld)materiaal van delicten, burgers worden aangespoord foto's en filmpjes van delicten te maken en deze aan te leveren bij de politie;
- en het betrekken van de burger bij opsporingsactiviteiten, burgers laten meedenken bij opsporingsonderzoeken door het aanleveren van bijvoorbeeld scenario's of een burger een rol te laten vervullen in het opsporingsonderzoek als bijvoorbeeld burgerinfiltrant.

Rollen die burgers bij de opsporing kunnen hebben zijn volgens Van der Wal (2012) die van het aanleveren van informatie, die van meedenken aan een opsporingszaak, die van informant, burgerinfiltrant of burgerpseudokoper of die van anonieme melder van misdrijven. Volgens Kop (2012) kan een burger de oren en ogen voor de opsporing vormen, als deskundige worden ingezet of worden gevraagd mee te denken in een onderzoek. Volgens Kop (2016) valt de inzet van burgers in specifieke rollen als informatie-inwinner, infiltrant en/of pseudokoper onder politiegestuurde burgeropsporing en dus niet onder burgerparticipatie.

³ Het gaat hier om (in 2010) vernieuwende vormen van burgerparticipatie, waar de destijds 25 regiokorpsen input voor hebben aangeleverd.

Samenvattend kan burgerparticipatie in de opsporing als volgt worden weergegeven.

Participatieniveau	Participatievorm	Rol voor de burger
Informeren	- Voorlichting van politie naar burger	- Ontvanger van informatie
Raadplegen	- Getuigenoproepen op heterdaad - Getuigenoproepen buiten heterdaad - Aanleveren van (beeld)materiaal van delicten	- Oren en ogen zijn - Informatieverstrekker
Adviseren	- Kennis en kunde delen	- Deskundige - Adviseur
Coproduceren	- Meedenken en of meewerken met opsporingsonderzoeken - Crowd-sourcing - Co-creatie	- Opsporingsmedewerker
Meebeslissen	- Opsporing sluit aan bij burger-opsporingsinitiatieven om regie te houden	- Burgerinitiatieven opzetten, bv. zoekacties organiseren bij vermissingen - Burgerinfiltrant, burgerpseudokoper

De mate waarin en de manier waarop burgers participeren in de opsporing heeft zich de laatste jaren wel ontwikkeld en het besef dat gebruik van kennis uit de samenleving veel meer kan bijdragen is echt wel doorgedrongen binnen de opsporing.

1.2.2 Digitalisering van de opsporing

Door de toenemende digitalisering van de maatschappij, een ontwikkeling die nog steeds verder gaat, neemt ook de cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit toe. Volgens het Nationaal Dreigingsbeeld (2017) zullen in de toekomst alle criminaliteitsvormen een grote digitale component hebben en wordt de verwevenheid tussen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit steeds sterker. Bij cybercrime delicten zijn ICT-systemen het middel en het doelwit en bij gedigitaliseerde criminaliteit worden ICT-middelen gebruikt om traditionele delicten te plegen. Voorbeelden van cybercrime zijn DDoS-aanvallen, ransomware of hacken en van gedigitaliseerde criminaliteit online bedreigen, online identiteitsfraude of online aan- of verkoopfraude. Als overkoepelende term wordt hiervoor de term online criminaliteit gebruikt. In Oost-Nederland lijkt het aantal incidenten van online criminaliteit⁴ dat geregistreerd wordt in de politiesystemen in de afgelopen 3 jaar in Oost-Nederland te stijgen met ruim 25% per jaar. Hieronder is deze stijging per district weergegeven.

Aantal incidenten per district	2016	2017	2018
IJsselland	189	241	319
Noord- en Oost-Gelderland	287	353	466
Gelderland-Zuid	195	222	289
Gelderland-Midden	235	323	358
Twente	170	258	319

Bron: Cyberbeeld 2016-2018 Oost-Nederland

⁴ In het Cyberbeeld 2016-2018 Oost-Nederland wordt de term cybercrime gebruikt voor zowel cybercrime incidenten als gedigitaliseerde criminaliteit. Voor de leesbaarheid wordt hiervoor de overkoepelende term online criminaliteit gebruikt.

Volgens Stol en Strikwerda (2017) zijn veelvoorkomende verschijningsvormen van online criminaliteit: hacken, e-fraude en kinderpornografie. Het Cyberbeeld 2018 van Oost-Nederland laat onderstaande top 5 van veelvoorkomende vormen van online criminaliteit in Oost-Nederland zien.

Delict	2018
Microsoft fraude	319
Fraude bankgegevens (phishing)	319
Misbruik accounts voor bestellingen	251
Sextortion	172
Aan- en verkoopfraude	127

Bron: Cyberbeeld 2016-2018 Oost-Nederland

De daadwerkelijke omvang van online criminaliteit in Oost-Nederland lijkt per jaar te groeien, maar dat hoeft niet persé⁵. De incidenten van online criminaliteit waar de politie op moet acteren groeit hiermee echter wel, want burgers en bedrijven die slachtoffer zijn geworden verwachten terecht dat de politie hier adequaat tegen optreedt. Volgens Stol en Strikwerda (2017) wordt er in politiestudies gewezen op het gebrek aan digitale kennis bij politiemensen en dat deze achterloopt op de digitale ontwikkelingen. Uit een recent gehouden enquête onder medewerkers op de Operationele Centra Politie (OCP's) en medewerkers in de opsporing blijkt dat het oppakken van digitale criminaliteit of een cybercrime zaak voor veel collega's in Oost-Nederland nog geen gesneden koek is (Programma Vortex NR, 2019).

Burgerparticipatie op het gebied van opsporing naar online criminaliteit wordt daardoor ook steeds essentiëler. Uit onderzoek van Kerstens, Veenstra et al. (2017) blijkt dat politiemensen zelf ook meer vertrouwen hebben in de digitale vaardigheden van jongeren dan in de digitale vaardigheden van zichzelf. Volgens Kerstens en Veenstra (2017) zijn het de digitaal-vaardige jongeren die weten waar en hoe snel online informatie kan worden gevonden, welke 'digitale hangplekken' er zijn en wat de nieuwste trends zijn en is het logisch om juist deze groep jongeren te betrekken bij politiewerk. Volgens Goodman (2018) moet de opsporing jongeren de gelegenheid bieden hun aanzienlijke talenten en energie voor de goede zaak in te zetten, omdat anders de criminelen dit wel doen. Uit een verkennend onderzoek van Kerstens, Veenstra et al. (2017) naar de (on)mogelijkheden om jongeren te betrekken bij politiewerk is naar voren gekomen dat de inzet van jongeren voornamelijk mogelijk en gewenst is op de gebieden van signaleren, adviseren en assisteren, dit komt overeen met participatie op de treden raadplegen, adviseren en coproduceren op de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof, (2001).

1.2.3 Motieven voor burgerparticipatie in de opsporing

Uit onderzoek is bekend dat criminaliteit en veiligheid vanwege de urgentie en het gemeenschappelijke karakter thema's zijn die bij uitstek geschikt zijn voor burgerparticipatie (Boutellier, 2008). Vertrouwen is een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle samenwerking tussen politie en burgers en lokale zichtbaarheid is één van de kernwaarden die het vertrouwen van burgers bevordert (Kerstholt en De Vries, 2018). Om burgers in actie te laten komen, is niet alleen vertrouwen van burgers in de politie nodig, maar ook vertrouwen van de politie in burgers. Burgers die het gevoel hebben dat zij controle hebben over de situatie en door professionals serieus genomen worden, zijn actiever en zullen meer doen voor het gemeenschappelijk belang, aldus Kerstholt en De Vries (2018).

⁵ De oorzaak van de groei kan ook liggen in meldingsbereidheid, de toename van feiten waar bijvoorbeeld banken een aangifte eisen en/of de mate waarin collega's meldingen in de politiesystemen muteren.

Volgens Meijer et al. (2012) zijn de belangrijkste redenen voor burgers om de politie via Twitter te volgen het willen helpen bij de opsporing, het gevoel hebben van grip op veiligheid in eigen buurt en veiligheid een belangrijk thema vinden (De Vries & Smilda, 2014). Uit onderzoek van de Wit (2006) naar de motieven van burgers om te participeren in het burgernet project komt naar voren dat de veelvoorkomende motieven van burgers om te participeren het helpen van de politie, de morele plicht, een steentje bijdragen aan de maatschappij en het leveren van een bijdrage aan een veilige leefomgeving zijn. Ook uit onderzoek van Van der Vijver et al. (2009), naar de redenen voor burgers om deel te nemen aan burgernet, blijkt dat burgers vooral worden gedreven door een gevoel van burgerplicht en graag een actieve bijdrage willen leveren aan de veiligheid in de buurt. Motieven van burgers om mee te denken met politieonderzoeken liggen volgens Bekkers en Meijer (2010) voornamelijk in de mate van maatschappelijke impact van een misdrijf, de sfeer van spanning en sensatie, de voldoening die het oplevert om een bijdrage te kunnen leveren hieraan en aan het krijgen van aandacht van de politie. Het verantwoordelijkheidsgevoel en daarmee de bereidheid om te participeren blijkt toe te nemen als het onderzoek de eigen omgeving betreft (Intomart, 2005). Burgers zullen meer geneigd zijn om te participeren in opsporingsonderzoeken als de problematiek hen raakt of dichtbij hen staat (Kop et al. 2012). Behalve dat burgers de politie willen helpen vanuit een gevoel van verantwoordelijkheid, speelt bij sommigen ook het besef dat de politie niet overal tegelijkertijd kan zijn een rol bij deelname aan een burgerparticipatieproject (Cornelissens en Ferwerda, 2010). Uit onderzoek van Sinke (2015), onder participerende burgers naar burgerparticipatie bij woninginbraken, blijkt dat deze burgers graag bereid zijn bij te dragen aan de eigen- en wijkveiligheid, mits men zich van de noodzaak daartoe doordrongen is. De voornaamste motieven voor de jongeren (tussen de 15 en 25 jaar oud) die hebben deelgenomen aan een pilot waarin jongeren in een online community opdrachten voor de politie hebben uitgevoerd, waren de interesse in informatica en digitale ontwikkelingen, de politie willen helpen, willen leren en ervaring opdoen met (opsporings)werk, opbouwen van CV en het vergroten van toekomstige baankansen (Kerstens et al., 2017).

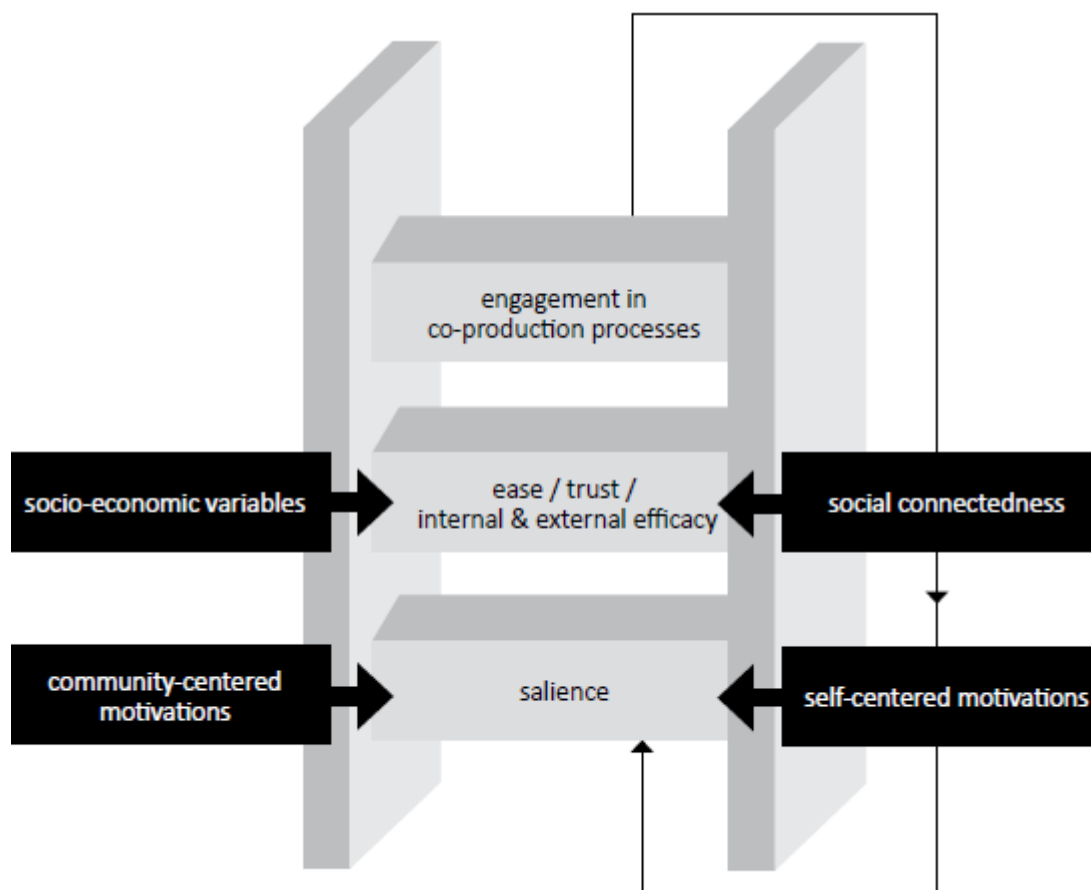
1.2.4 Participatiebereidheid

Over hoe een burger tot handelen komt, waarom een burger tot iets gemotiveerd is, wat een burger participatiebereid maakt en welke factoren daarop van invloed zijn, zijn vele verschillende theorieën geformuleerd. Een veel gebruikte motivatietheorie bij onderzoeken is de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan uit 1985. Deze theorie maakt onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie en onderzoekt de redenen van de keuzes die mensen maken vanuit zichzelf, zonder beïnvloed te worden door externe factoren. Bij extrinsieke motivatie zorgen externe prikkels dat de individu gemotiveerd is, zoals bijvoorbeeld een beloning in de vorm van status of geld. De onderlinge verbinding tussen de extrinsieke en de intrinsieke motieven vormen de basis van de zelfdeterminatietheorie. Intrinsieke motivatie zorgt vaak voor betere resultaten. Volgens Deci & Ryan (2002) kan de intrinsieke motivatie van een individu verhoogd worden als ingespeeld wordt op onderstaande behoeften:

- *Competentie*; dit gaat over het gevoel effectief te zijn in de voortdurende interactie in de sociale omgeving en het ervaren van de mogelijkheid om de eigen capaciteiten te benutten. Het gaat hier om een gevoel van vertrouwen in eigen capaciteit en acties.
- *Relatie*; dit betreft het gevoel verbonden te zijn met anderen, van zorgen en verzorgd worden, van ergens toebehoren. Het gaat ook over een gevoel van veiligheid en het hebben van een thuisbasis.
- *Autonomie*; dit is de perceptie om het gedrag zelf te mogen bepalen, vanuit eigen interesses en waarden. Het gaat om het gevoel de handen aan het stuur te hebben, ook al oefenen anderen daar invloed op uit. Autonomie moet niet verward worden met onafhankelijkheid.

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht voor de motivatie om te gaan participeren, maar er is, naast wat theoretische literatuur, nog maar weinig inzicht in dit onderwerp volgens Van Eijk & Steen (2016). Het CLEAR-model van Lowndes, Prachett en Stoker (2006) kan worden gebruikt om te begrijpen wat burgers tegenhoudt en wat ze drijft om te participeren in de samenleving. Volgens het CLEAR-model van Lowndes et al. (2006) gaat de participatiebereidheid over het kunnen participeren (can do), het willen participeren (like to), de mogelijkheid hebben om te participeren (enabled to), het gevraagd worden te participeren (asked to) en terugkoppeling te krijgen (responded to).

In het onderzoek van Van Eijk & Steen (2016), naar de motieven en betrokkenheid van burgers bij de co-productie van publieke diensten, staat de interne afweging van het individu centraal. Van Eijk & Steen (2016) hebben op basis van verschillende literatuurstromingen een theoretisch model (figuur 2), om de motivaties van individuele coproducerende burgers te verklaren, opgebouwd. Dit model is weergegeven als een ladder, waarbij iedere stap op de ladder de afweging van de burger om wel of niet te participeren laat zien. In dit model wordt verondersteld dat er drie factoren van invloed zijn op de bereidheid van burgers om te participeren, namelijk de perceptie en competentie van de burger op de participatietaak, de individuele karakteristieken van de burger en de zelfgerichte en gemeenschapsgerichte motivaties van de burger. De treden uit figuur 2 zijn gericht op de interne afweging van het individu om te gaan participeren, maar worden zowel door intrinsieke als extrinsieke motivaties beïnvloed, zoals gesteld in de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan uit 1985.

Figuur 2: 'Decision' ladder to explain citizens' motivations to take part in co-production, Van Eijk & Steen (2016)

De eerste trede van deze ladder bestaat uit de belangenafweging van de burger, hoe belangrijk is het onderwerp voor de burger, wat is het belang van de participatie en in welke mate beïnvloedt de participatie het leven van de burger zelf of van vrienden en familie. Hiervoor wordt de term *salience* gebruikt. De eerste trede wordt beïnvloed door de *self-centered motivations* en de *community-centered motivations*. De tweede trede gaat om een afweging van voor- en tegenargumenten over de

inspanning en resultaten van de participatie, namelijk *gemak (ease)*, *interne en externe doeltreffendheid (efficacy)* en *vertrouwen (trust)*. *Gemak* gaat over de inzet die nodig is om deel te nemen. Hoe meer investeringen een burger moet doen, hoe groter de kans dat deze besluit niet mee te doen. *Doeltreffendheid* gaat vooral om de impact die de deelname van de burger in potentie zou kunnen hebben en *vertrouwen* om het tonen van enige vorm van waardering door de overheid. Hoe meer vertrouwen vanuit de organisatie, hoe groter de kans dat een burger deelname zinvol acht. De tweede trede wordt beïnvloed door *social connectedness* en *socio-economic variables*. De afwegingen op de eerste twee treden bepalen de bereidheid tot deelname in het participatieproces en wordt *engagement* genoemd. Kortom, in figuur 2, wordt veronderstelt dat belangrijke factoren die van invloed zijn op de afweging van de burger om wel of niet te participeren het afgewogen belang (saliency) en de afgewogen interne en externe doeltreffendheid zijn. Het gaat dan voornamelijk om het gemak van de taak en het vertrouwen en de ruimte krijgen van de organisatie. De feedbackloop om deze ladder heen geeft aan dat eerdere deelname de afwegingen voor een nieuwe deelname beïnvloedt. Als een burger negatieve ervaringen heeft gehad met participatie dan zou dit zijn participatiebereidheid negatief kunnen beïnvloeden (Van Eijk & Steen, 2016). Alle factoren uit het CLEAR-model komen ook ergens in dit model naar voren, met uitzondering van de factoren 'like to' en 'asked to'.

Menselijk gedrag wordt volgens Paton (in Kerstholt en de Vries, 2018) beïnvloedt door verschillende factoren op individueel, groeps- en institutioneel niveau. Op individueel niveau gaat het om bewustwording, burgers moeten om in actie te komen bewust zijn dat er een probleem is waarbij zij kunnen bijdragen aan het oplossen daarvan. Ook gaat het op dit niveau om efficacy. Net als Van Eijk en Steen (2016) beschrijven zij dat het van belang is dat de burger zichzelf in staat acht het aangeboden handelingsperspectief uit te voeren (self-efficacy), maar ook inschat dat haar actie daadwerkelijk bijdraagt aan het oplossen van het probleem (response-efficacy). Tot slot gaat het op dit niveau ook om de invloed van emoties op de motivatie van burgers om in actie te komen. Op groepsniveau gaat het om beïnvloeding door de sociale omgeving en sociale samenhang. Burgers die iets voor hun omgeving willen betekenen en al bij initiatieven betrokken zijn zullen eerder nieuwe initiatieven opzetten en trekken hierin andere burgers, de 'volgers', mee. Burgers die in buurten wonen met een grote mate van sociale samenhang zouden eerder in actie komen dan burgers in buurten waarin de samenhang minder is en burgers die al actief zijn in de buurt zouden eerder in actie komen dan burgers die niet actief zijn in de buurt. Op institutioneel niveau gaat het om vertrouwen van de burger in de politie, maar ook om het vertrouwen van de politie in de burger (Kerstholt en de Vries, 2018). Net als Van Eijk en Steen (2016) beschrijven zij dat burgers die het gevoel hebben dat zij controle hebben over de situatie en door professionals serieus genomen worden, actiever zijn en meer zullen doen voor het gemeenschappelijk belang.

1.2.5 Generatie theorieën

Begin jaren '90 introduceerde socioloog Henk Becker het generatiedenken. Volgens Becker (2017) wordt een generatie in hoge mate getekend door de formatieve periode ofwel de tijd waarin de luiken in je hersenen helemaal open staan voor nieuwe ervaringen. Ervaringen die mensen opdoen in hun formatieve periode (tussen de 15 en 25 jaar) dragen zij meestal de rest van hun leven mee. Deze formatieve periode is een belangrijke vormende periode en de tijd waarin je opgroeit is daarop van invloed. Iemand die opgroeit in crisistijd staat bijvoorbeeld anders in het leven dan iemand die alleen welvaart en economische groei heeft gekend. Volgens Becker groeiden opeenvolgende cohorten in Nederland in dermate verschillende historische omstandigheden op dat zich in de twintigste eeuw alleen al vijf verschillende generaties hebben gevormd. Op dit moment bevinden zich vier verschillende generaties op de arbeidsmarkt.

Hieronder zijn een aantal verschillen tussen deze generaties weergegeven.

	BABYBOOMERS	GENERATIE X	GENERATIE Y	GENERATIE Z
Geboren tussen	1945 – 1960	1961 – 1980	1981 – 1995	>1995
Aspiratie	Baan voor het leven	Werk en privé in balans	Flexibel	Veiligheid
Technologische ontwikkelingen	TV	PC	Smartphone	Virtual reality & Artificial intelligence
Digitale bekwaamheid	Digital immigrants	Early digital adopters	Digital natives	Digital nomads

Bron: bewerking van gegevens van www.jongegeesten.nl

Anno 2019 is een nieuwe generatie, de zogenoemde generatie Z (Ubels, 2017), geboren tussen 1995 en 2010, begonnen aan haar intrede op de arbeidsmarkt, maar zit grotendeels ook nog in schoolbanken of is zelfs nog niet in haar formatieve periode (Verheggen, 2011). Over hoe deze generatie tegenover burgerparticipatie in de opsporing staat en welke motieven en factoren van invloed zijn op hun participatiebereidheid binnen de opsporing naar online criminaliteit is nog weinig bekend. Volgens Doorenbos (2011) is deze generatie burgers, een open wereldburger, met een grote handigheid in interactieve nieuwe media, die graag zijn steentje aan de samenleving bijdraagt, zolang dat maar met veel eigen initiatief gepaard kan gaan. Ubels (2017) omschrijft generatie Z als de meest én de hoogst opgeleide generatie, die ongekend digitaal en mobiel is, op zoek is naar zekerheid en van plan is de wereld te verbeteren. Generatie Z, is de eerste generatie die zich geen leven voor het internet kan herinneren. Uit onderzoek van Newcom Research blijkt dat generatie Z domineert op Instagram, YouTube en Snapchat, maar een stuk minder vertegenwoordigd is op Facebook dan de voorgaande generatie. Generatie Z heeft hoge verwachtingen, is zeer kritisch over bedrijven met verouderde websites en apps, laat zich niet door teleurstellingen overmeesteren maar gaan op zoek naar alternatieven (Verheggen, 2011). Deze generatie is sterk individueel ingesteld, heeft instant behoeftebevrediging met de paplepel ingegoten gekregen en mede daardoor een spanningsboog van 8 seconden, maar ze kunnen multi-tasken als de beste (Ubels, 2017). Het is een generatie die is opgegroeid in een onzekere wereld waar terroristische aanslagen aan de orde van de dag zijn en doen meer aan vrijwilligerswerk dan voorgaande generaties, ze willen iets positiefs achterlaten en een grote impact hebben op de wereld (Ubels, 2017). Uit onderzoek van Motivaction (2018) naar generatie Z is gebleken dat deze generatie zich met hun passie willen bezighouden, een steentje wil bijdragen aan een betere wereld en innovatief is. Maar vooral belangrijk is dat ze een baan hebben die zekerheid biedt, waar ze zichzelf als professional verder kunnen ontwikkelen en waar ze de vrijheid hebben om het werk volgens eigen ideeën in te richten. Boenders en Ahlers (2016), omschrijven deze generatie als een echte netwerkgeneratie, lokaal, nationaal en internationaal loopt door elkaar heen. Een generatie die niet geïnteresseerd is in hiërarchische structuren, ze willen zelf aan het stuur zitten, meepraten en meebeslissen. Deze generatie is altijd online, heeft het worldwide web als referentiekader en is op zoek naar inspirators, belevingen en ontmoetingen (Verheggen, 2011). Het is een generatie die nauwelijks televisie kijkt en alles via de smartphone doet, minder de deur uitgaat en deelneemt aan online platformen en meer gemeen heeft met leeftijdsgenoten aan de andere kant van de wereld dan met oudere generaties in de eigen woonplaats (Ubels, 2017).

Uit onderzoek van Kapel, Noor en Broekhuizen (2018), onder 38 jongeren in de leeftijd van 16 tot 19 jaar oud naar het vertrouwen in de politie, is gebleken dat jongeren hun beeld over de politie baseert op eigen ervaringen en ervaringen van vrienden en familie met de politie, maar vooral ook door filmpjes op sociale media. Vertrouwen kan zorgen voor onder andere meer betrokkenheid en participatie in de maatschappij en meer bereidheid tot samenwerking (Kapel et al., 2018), echter vaak is het eerste contact van een jongere met de politie naar aanleiding van een incident en zijn de

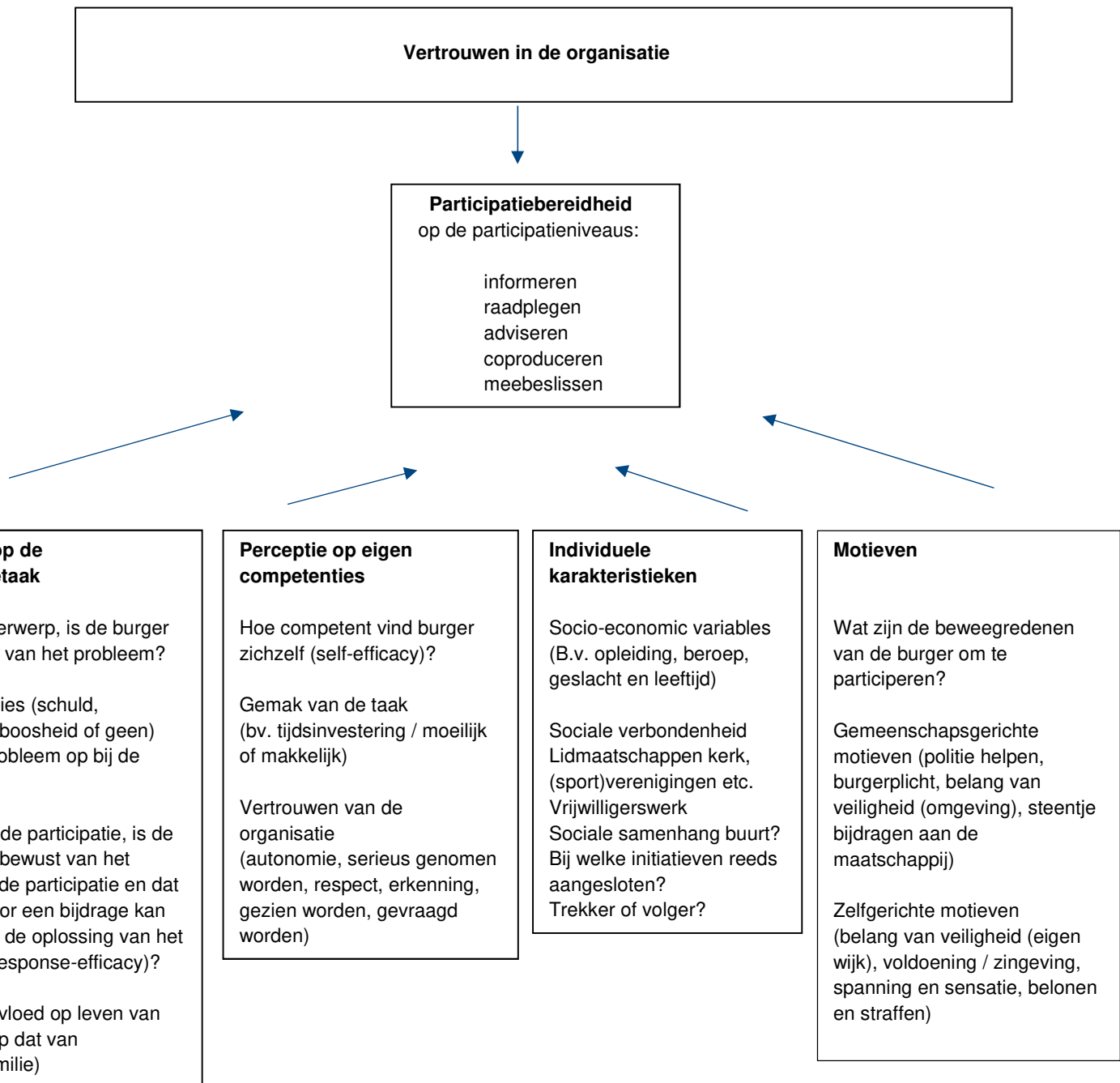
filmpjes die in de media verschijnen meestal niet positief. Volgens Nelis en Van Sark (2019) hebben de meeste jongeren van nature geen behoefte om te participeren in organisaties in de vorm die de volwassen wereld hen aanbiedt en is de kernvraag hoe we jongeren kunnen verleiden en leren te participeren. Volgens Kerstens et al. (2017) participeren jongeren optimaal wanneer ze de hulpmiddelen, tijd en kennis hebben om te participeren, wanneer ze een gevoel van verbondenheid met de politie hebben en gemotiveerd zijn om de politie te helpen, wanneer ze door officiële instanties worden gevraagd om te participeren en wanneer ze bewijs zien dat er iets wordt gedaan met hun ideeën.

Of deze nieuwe generatie burgers anders tegenover burgerparticipatie in de opsporing staat dan eerdere generaties en welke motieven en factoren er van invloed zijn op hun participatiebereidheid binnen de opsporing naar online criminaliteit, daarover is nog maar weinig bekend.

1.2.6 Conceptueel model

Hoe een burger gemotiveerd wordt, tot handelen komt en wanneer deze bereid is om te participeren en waar dit van afhankelijk is, is erg complex en afhankelijk van een grote verscheidenheid aan factoren. Ondanks dat de bestaande modellen, als beschreven in dit theoretisch kader, veel overeenkomsten vertonen is geen van deze modellen allesomvattend. Het model van Van Eijk & Steen (2013) begint bijvoorbeeld bij het 'participatieprobleem' en of dit onderwerp belangrijk genoeg is voor de burger om te willen participeren, echter dat de burger zich wel bewust moet zijn dat er een 'probleem' is en dat participatie van burgers nodig is om het 'probleem' op te lossen wordt hierin niet meegenomen. In bijna alle modellen komt vertrouwen als één van de zovele factoren terug die van invloed zijn op motivatie of participatiebereidheid, maar volgens Kerstholt & De Vries (2018) is vertrouwen juist een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle samenwerking tussen burgers en politie en niet gewoon één van de zovele factoren.

Deze theoretische inzichten en modellen samenbrengend resulteren in onderstaand conceptueel model dat laat zien dat een grote verscheidenheid aan factoren van invloed zou zijn op de participatiebereidheid van burgers, echter welke factoren er specifiek van invloed zijn op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers is nog geen inzicht in.

Figuur 3: Conceptueel model van factoren die van invloed zijn op de participatiebereidheid

1.3 Doelstelling

De nieuwe generatie wordt omschreven als de meest én de hoogst opgeleide generatie, de generatie die graag zijn steentje aan de samenleving bijdraagt, ongekend digitaal en mobiel is, altijd online is, meer aan vrijwilligerswerk doet dan haar voorgangers en van plan is de wereld te verbeteren. Dat klinkt als een burger waar de opsporing in de (nabije) toekomst graag mee zal samenwerken om

online criminaliteit te bestrijden. Deze nieuwe generatie zou van nature niet participatiebereid zijn, is niet geïnteresseerd in hiërarchische structuren, maar willen zelf aan het stuur zitten, meepraten en meebeslissen. Dit sluit aan bij wat Kop (2016) zegt over dat een treetje hoger op de participatieladder een ontwikkeling is waar de burger en de maatschappij om vragen en waar de opsporing aan toe is.

Hoe kijkt deze nieuwe generatie burgers aan tegen eerder genoemde motieven om te participeren, welke voorwaarden hebben zij en welke andere factoren beïnvloeden hen om wel of niet te participeren in de opsporing naar online criminaliteit? Inzicht in op welke wijze de nieuwe generatie burgers bereid is te participeren en welke factoren van invloed zijn op hun participatiebereidheid is van belang om in de (nabije) toekomst als opsporing aansluiting bij deze generatie te vinden en hen te kunnen betrekken bij de opsporing naar online criminaliteit.

De probleemverkenning leidt tot de volgende doelstelling van dit onderzoek:

Inzicht krijgen in op welke wijze de nieuwe generatie burgers bereid is te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren daarbij van invloed zijn met als doel aansluiting te vinden bij deze nieuwe generatie en hun te betrekken binnen de opsporing naar online criminaliteit.

1.3.1 Theoretische relevantie

Er is wel onderzoek gedaan naar motieven en voorwaarden van burgers om te participeren binnen de opsporing, maar wat ontbreekt is onderzoek vanuit het perspectief van de burger zelf en onderzoek op dit gebied dat op basis van wetenschappelijke theorie is uitgevoerd. Het meeste onderzoek naar motieven van burgers is uitgevoerd door te vragen aan 'experts' waarom burgers participeren of door aan de burger te vragen waarom deze heeft geparticipeerd of wil participeren in een specifiek burgerparticipatie-project. De nieuwe generatie burgers begint anno 2019 de arbeidsmarkt te betreden en is volgens onderzoeken tot op heden een generatie waar nog weinig over bekend is, maar waar de opsporing, voornamelijk vanwege hun digitale referentiekader, in de toekomst wel mee zal willen en moeten samenwerken. Tot op heden is er nog geen onderzoek gedaan binnen deze generatie met betrekking tot hun participatiebereidheid in de opsporing naar online criminaliteit.

1.3.2 Praktische relevantie

Het ontbreekt de opsporing anno 2019 nog aan een digitaal referentiekader. Ondanks dat hier hard aan wordt gewerkt, is participatie van de nieuwe generatie burgers - als het gaat om de oren en ogen zijn op het worldwide web, hun digitale deskundigheid en het meedenken vanuit hun referentiekader en creatieve blik - hierbij hard nodig. De praktische relevantie van dit onderzoek is wanneer wij als opsporing deze burgers willen inzetten er inzicht nodig is in deze nieuwe generatie burgers. Om aansluiting met deze generatie te vinden en hen te betrekken bij de opsporing is inzicht in op welke wijze zij bereid zijn te participeren in de opsporing, wat hun motieven zijn en welke factoren hun participatiebereidheid beïnvloed noodzakelijk. Dit inzicht geeft aangrijpingspunten voor de opsporing om een effectieve samenwerking met deze generatie burgers aan te gaan.

1.4 Probleemstelling

1.4.1 Hoofdvraag

Op welke wijze is de nieuwe generatie burgers uit Oost-Nederland bereid te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren zijn er van invloed op hun participatiebereidheid?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden is het van belang om te weten wat de motieven zijn van deze generatie om te participeren, van welke factoren hun participatiebereidheid afhankelijk is en op welke wijze en onder welke voorwaarden zij bereid zouden zijn om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit.

1.4.2 Deelvragen

- 1) Wat zijn de motieven van de nieuwe generatie burgers om te participeren of niet te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit?
- 2) Welke factoren zijn van invloed op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers om te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit?
- 3) Op welke wijze (participatieniveau en –vorm) zou de nieuwe generatie burgers bereid zijn te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit?
- 4) Onder welke (rand)voorwaarden zou de nieuwe generatie burgers bereid zijn te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit?

1.5 Definiëring en operationalisering van begrippen

De relevante definities uit de hoofdvraag en deelvragen worden hieronder gedefinieerd en geoperationaliseerd, zoals deze voor dit onderzoek worden gehanteerd.

Nieuwe generatie burgers → Een generatie is een groep mensen die ongeveer in dezelfde periode geboren is. Generatiegenoten worden in hun formatieve periode (identiteitsvormende periode) onder andere geconfronteerd met dezelfde tijdsgeest, historische gebeurtenissen, politieke en economische gesteldheid, cultuur en muziek. Volgens Verheggen (2011) is er pas op een verantwoorde manier iets te zeggen over een generatie wanneer deze minimaal in haar formatieve periode zit (15 tot 25 jaar oud). In dit onderzoek is ervoor gekozen om de burger af te bakenen naar de generatie Z burger en hierbinnen nog verder af te bakenen naar de generatie Z burger, geboren tussen 1999 en 2004 (leeftijd tussen de 15 en 19 jaar oud), omdat deze leeftijdscategorie tenminste in haar formatieve periode is, maar nog wel in de schoolbanken zit, waardoor zij nog niet (teveel) gekleurd is door de referentiekaders van andere generaties. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid van de resultaten is er tevens voor gekozen om deze nieuwe generatie burgers af te bakenen naar woonachtig in Oost-Nederland.

Kortom, nieuwe generatie burgers in dit onderzoek zijn: *jongeren tussen de 15 en 19 jaar oud, schoolgaand en woonachtig in Oost-Nederland.*

Online criminaliteit → Online criminaliteit is een overkoepelende term voor cybercrime delicten en gedigitaliseerde criminaliteit. Volgens Stol & Strikwerda (2017) zijn veelvoorkomende verschijningsvormen van online criminaliteit: hacken, e-fraude en kinderpornografie en in het cyberbeeld van Oost-Nederland in 2018 komen ook voornamelijk vormen van hacken en e-fraude als meest voorkomende incidenten van online criminaliteit naar voren. In dit onderzoek is er daarom voor gekozen om online criminaliteit door middel van casuïstiek af te bakenen naar hacken en e-fraude en de nieuwe generatie burgers te interviewen over hun participatiebereidheid binnen drie verschillende cases (een e-fraude/phishing onderzoek, een sextortion-onderzoek en een onderzoek over hacken van schoolsystemen).

Burgerparticipatie → de werkdefinitie van burgerparticipatie die voor dit onderzoek wordt gehanteerd sluit aan bij de definitie gegeven door Cornelissens en Ferwerda (2010), namelijk:
'Burgerparticipatie in de opsporing is een algemene term voor inspanningen die door de politie worden verricht om burgers te betrekken bij opsporingsactiviteiten, met als doel dat zij een bijdrage aan de opsporing leveren.'

Participatieniveau en -vorm → Burgerparticipatie vindt volgens Edelenbos en Monnikhof (2001) plaats op de niveaus informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen. Op de onderste trede van de ladder is sprake van eenzijdige communicatie vanuit de politie richting de burger en kun je eigenlijk niet spreken over participatie van burgers anders dan de ontvangende partij van de informatie en het hoogste niveau meebeslissen valt buiten de definitie van burgerparticipatie, zoals aangehouden in dit onderzoek. Deze niveaus op de ladder worden daarom in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. In dit onderzoek is ervoor gekozen om de overige participatieniveaus niet verder af te bakenen, omdat uit het verkennend onderzoek van Kerstens et al. (2017) naar voren is gekomen dat de inzet van jongeren voornamelijk mogelijk en gewenst is op de niveaus van raadplegen, adviseren en coproduceren op de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (2001).

In dit onderzoek zijn de participatieniveaus als volgt afgebakend:

Raadplegen → extra oren en ogen zijn

Adviseren → adviseren vanuit deskundigheid burger

Coproduceren → meedenken vanuit referentiekader burger

Factoren → In dit onderzoek wordt, als het over factoren gaat, bedoeld die factoren die van invloed zijn op de bereidheid om te participeren. Uit het theoretisch kader is gebleken dat de factoren vertrouwen in de organisatie, percepties (op de participatietask en op de eigen competenties), individuele karakteristieken van de burger en motieven van invloed zijn op de participatiebereidheid van de burger.

Deze hoofdfactoren zijn onder te verdelen in:

Hoofdfactoren	Subfactoren	Hoe meten?
Vertrouwen in de organisatie	Trust (vertrouwen van de burger in de organisatie)	Heeft de burger vertrouwen in de opsporing en in de digitale vaardigheden van de opsporing?
Perceptie op de participatietask (belangenafweging burger zelf)	Belang onderwerp (belangenafweging onderwerp participatie)	Is de burger zich bewust van het probleem uit de casus? Hoe belangrijk is het onderwerp uit de casus voor de burger?
	Belang participatie (belangenafweging participatie door burger)	Is de burger zich bewust van het belang van burgerparticipatie?
	Mate van invloed op leven van de burger	In welke mate beïnvloedt het onderwerp of de participatie uit de casus het leven van de burger zelf of van vrienden en familie?

Hoofdfactoren	Subfactoren	Hoe meten?
Perceptie op de eigen competenties (vindt burger zichzelf competent genoeg om te kunnen participeren)	Interne efficacy (interne doeltreffendheid, kan burger participeren?)	Hoe competent vindt de burger zichzelf? Heeft de burger vertrouwen in zijn/haar eigen competenties/vakmanschap om te participeren?
	en externe efficacy (externe doeltreffendheid, heeft participatie voldoende nut?)	Denkt de burger dat zijn/haar participatie bijdraagt aan het oplossen van het probleem?
	Ease (gemak van de taak)	Hoeveel tijd is de burger bereid om te investeren in participatie in deze casus? Is de moeilijkheid van de participatietaak van invloed op de participatiebereidheid?
Individuele karakteristieken burger	Trust (vertrouwen van de organisatie in de burger)	Voelt de burger zich serieus genomen door de opsporing, krijgt deze respect/erkenning van de opsporing? Krijgt de burger de ruimte om te participeren?
	Sociaaleconomische factoren	Geslacht, leeftijd, woonplaats, opleiding, (bijnaam) burger?
Motieven	Sociale verbondenheid	Doet de burger aan vrijwilligerswerk? Is de burger sociaal verbonden door bijvoorbeeld kerkgenootschap, lidmaatschap (sport)vereniging? Hoe is de sociale samenhang van de wijk/straat waar de burger woont?
	Zelfgerichte (egoïstische) motivaties en/of gemeenschapsgerichte (altruïstische) motivaties	Wat zijn de motieven van de burger om wel of niet te participeren in de opsporing (bv. burgerplicht, steentje bijdragen aan de maatschappij, voldoening en/of zingeving, verbondenheid, willen helpen van de politie, spanning en sensatie, beloning)?

Participatiebereidheid → Participatiebereidheid wordt beïnvloed door verschillende factoren, zoals hierboven beschreven. Participatiebereidheid is in dit onderzoek afgebakend naar de intentie van de burger om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. In dit onderzoek wordt de participatiebereidheid getoetst op de eerder genoemde participatieniveaus op de ladder van Edelenbos en Monnikhof (2001).

(Rand)voorwaarden → (Rand)voorwaarden zijn omstandigheden die noodzakelijk zijn om iets te doen. In dit onderzoek gaat het om voorwaarden die de burger stelt aan de opsporing om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit, bijvoorbeeld wat heeft de burger nodig van de opsporing om te participeren, het vertrouwen in en van de organisatie, de ruimte krijgen van de organisatie, gericht gevraagd worden om te participeren of een beloning in ruil voor participatie.

2. Onderzoeksopzet

Zoals reeds aangegeven is de doelstelling van dit onderzoek inzicht verkrijgen in de participatiebereidheid van de respondenten, waarbij niet de kale cijfers maar de uitleg en achtergrond die respondenten geven interessant is (Verhoeven, 2016). Daarom is er voor dit onderzoek gekozen om een verkennend kwalitatief onderzoek uit te voeren dat bestaat uit literatuuronderzoek en diepte-interviews als dataverzamelingsmethoden om inzicht te verkrijgen over op welke wijze de onderzoekspopulatie bereid is te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren van invloed zijn op hun participatiebereidheid.

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Op welke wijze is de nieuwe generatie burgers uit Oost-Nederland bereid te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren zijn er van invloed op hun participatiebereidheid?

In onderstaande tabel is af te lezen welke dataverzamelingsmethoden voor de verschillende deelvragen zijn ingezet.

	Literatuuronderzoek	Diepte-interviews
Deelvraag 1 (motieven)	X	X
Deelvraag 2 (beïnvloedende factoren)	X	X
Deelvraag 3 (op welke wijze participatiebereid)	X	X
Deelvraag 4 ((rand)voorwaarden)		X

Tabel 1: Dataverzamelingsmethoden per deelvraag

2.1 Literatuuronderzoek

Allereerst is er kwalitatief literatuuronderzoek uitgevoerd om een goed beeld te krijgen van het onderwerp en de reeds gedane onderzoeken op dit gebied. De resultaten van het literatuuronderzoek dienen als theoretische onderbouwing van de onderzoeksopzet van dit onderzoek. Tevens zijn de deelvragen 1, 2 en 3 gedeeltelijk middels literatuuronderzoek onderzocht, waarvan de output heeft gediend als basis voor de interviews uit dit onderzoek.

Relevante literatuur is gevonden door te zoeken op onderstaande zoektermen binnen zoekmachines op het internet, de mediatheek van de Politieacademie en overzichten van eerdere masterthesis Recherchekunde:

- Burgerparticipatie in de opsporing
- Participatieniveaus / participatieladder
- Participatievormen
- Motieven voor participatie
- Motivatietheorieën
- Intrinsieke en extrinsieke motivatie

- Participatiebereidheid
- Generatietheorieën
- Nieuwe generatie / generatie Z
- Online criminaliteit / cybercrime / gedigitaliseerde criminaliteit

2.2 Diepte-interviews

De diepte-interviews zijn semi-gestructureerd georganiseerd. Dat wil zeggen dat de te bespreken onderwerpen voorafgaand aan de interviews opgesteld waren, maar dat tijdens de interviews de antwoorden en beleving van de respondent centraal stonden en leidend waren. De topiclijst is gebaseerd op het literatuuronderzoek en heeft in de interviews gediend als waarborg om alle onderwerpen waarvan verwacht werd dat zij van invloed zijn op de participatiebereidheid aan bod te laten komen. Er is voorafgaand aan het afnemen van de interviews eerst een proefinterview afgenomen, om eventueel nog ontbrekende vragen of onderwerpen toe te voegen, dit bleek niet nodig. Wel is er naar aanleiding van dit interview voor gekozen de volgorde van de vragen aan te passen en is er tijdens de daaropvolgende interviews meer uitleg gegeven over de verschillende niveaus van burgerparticipatie. De respondenten zijn aan de hand van een drietal cases over opsporingsonderzoeken naar online criminaliteit (e-fraude, sextortion en hacking) geïnterviewd over hoe zij denken over het onderwerp van de casus, op welke wijze (niveau en vorm) zij bereid zijn te participeren, wat hun motieven zijn om wel of niet te participeren en welke factoren daarop van invloed zijn. De interviewtopiclijst is in bijlage 1 toegevoegd.

Door te kiezen voor het afnemen van semi-gestructureerde interviews, is het mogelijk geweest om de verzamelde data op een aantal punten met elkaar te vergelijken en hieraan conclusies te verbinden. Er is bewust gekozen om een kwalitatief onderzoek uit te voeren om op deze manier ook de diepte in te kunnen gaan en op de achtergronden van de respondenten en hun antwoorden door te kunnen vragen. De interviews zijn auditief opgenomen en er is op een samenvattende wijze, zoveel mogelijk in de eigen woorden van de respondent, verslag van gemaakt. Er is alvorens het interview voor gekozen om de respondenten niet te veel informatie te geven over de vragen in het interview, om te voorkomen dat zij hier van tevoren over in gesprek gaan met anderen en wellicht maatschappelijk verantwoorde antwoorden zouden geven. Er is daarom ook bewust voor gekozen om de interviewverslagen niet terug te koppelen aan de respondenten om wederom te voorkomen dat zij achteraf alsnog extern beïnvloed zouden worden en hun antwoorden zouden willen aanpassen.

2.2.1 Onderzoekspopulatie en steekproef

Vanwege de keuze om een kwalitatief onderzoek uit te voeren was het, in het tijdsbestek dat dit onderzoek uitgevoerd moest worden, niet mogelijk om grote aantallen personen te interviewen en een grote massa aan data te verzamelen. Daardoor kan er geen gegeneraliseerd beeld worden gegeven voor de gehele onderzoekspopulatie. Voor dit onderzoek is er, zoals reeds besproken in de operationalisering, voor gekozen om de burger af te bakenen naar de generatie Z burger (tussen 15 en 19 jaar oud) wonende te Oost-Nederland, zodat tenminste voor Oost-Nederland er enigszins een gegeneraliseerd beeld gegeven kan worden.

Via een aantal onderwijsinstellingen en het eigen netwerk (zowel politie als privé) van de onderzoeker zijn jongeren uit Oost-Nederland voor dit onderzoek geworven. De respondenten in dit onderzoek betreffen 12 jongeren tussen de 15 en 19 jaar oud, schoolgaand en woonachtig in Oost-Nederland.

Hieronder is een overzicht van de respondenten weergegeven.

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Opleidingsniveau
1 (proefinterview)	V	16	MBO
2	M	16	HAVO
3	V	16	Atheneum+
4	V	18	MBO
5	M	16	VWO
6	M	16	HAVO
7	M	19	MBO
8	V	17	MBO
9	V	18	MBO
10	V	19	Universiteit
11	V	15	VMBO
12	M	18	VWO

Tabel 2: Overzicht respondenten

Omdat de respondent van het proefinterview valt binnen de voorwaarden van de onderzoekspopulatie en er naar aanleiding van het proefinterview geen nieuwe vragen en/of onderwerpen aan de overige respondenten zijn gesteld, is besloten ook dit interview als resultaat mee te nemen in het onderzoek.

De werving via de onderwijsinstellingen en de politiesystemen (jonge melders van online criminaliteit) heeft geen (geschikte) respondenten opgeleverd, omdat via de onderwijsinstellingen zich geen respondenten hebben gemeld die bereid waren mee te werken aan het onderzoek en de jonge melders van online criminaliteit uit de politiesystemen melder bleken te zijn omdat zij zelf slachtoffer waren van de online criminaliteit. Omdat deze melders (slachtoffers) eigen belang hadden bij het melden van de online criminaliteit is ervoor gekozen hen niet te benaderen om mee te werken aan dit onderzoek. Alle respondenten uit dit onderzoek zijn via contacten uit het eigen netwerk van de onderzoeker voortgekomen. Doordat deze respondenten burens, neefjes, kinderen van vrienden zijn van contacten uit het netwerk van de onderzoeker kent de onderzoeker geen van deze jongeren persoonlijk en is er geen sprake van een persoonlijke band met hen. Deze jongeren zijn benaderd met de vraag of zij vrijwillig mee wilden werken aan dit onderzoek en hebben hiervoor ook een toestemmingsverklaring ondertekend. Voor de jongere die jonger dan 16 jaar oud is, hebben ook de ouders toestemming gegeven. Tot slot is benadrukt dat de resultaten geanonimiseerd worden weergegeven. De interviews zijn hoofdzakelijk afgenomen op de Politieacademie te Apeldoorn of op politiebureaus in de woonomgeving van de jongeren zelf. Twee interviews zijn afgenomen op de onderwijsinstelling waar de jongeren studeren en één interview bij een jongere thuis.

Volgens Scholl en Olivier (2014) komt in 4 tot 8 gesprekken 80% van de informatie binnen, de praktijk wijst uit dat er na 8 gesprekken in eenzelfde steekproef weinig nieuwe informatie meer naar voren komt en dat de verzadiging optreedt. Om er zeker van te zijn dat de steekproef representatief is zijn er in dit onderzoek totaal 11 interviews (één interview is afgenomen met een tweeling) afgenomen.

2.2.2 Casuïstiek

Omdat online criminaliteit heel breed is en vele criminele incidenten omvat en in het cyberbeeld van Oost-Nederland in 2018 voornamelijk vormen van hacken en e-fraude als meest voorkomende incidenten van online criminaliteit naar voren komen, is er in dit onderzoek voor gekozen om online criminaliteit door middel van casuïstiek af te bakenen naar hacken en e-fraude en de nieuwe generatie burgers te interviewen over hun participatiebereidheid binnen drie verschillende casussen (e-fraude/phishing, sextortion en hacking). Door middel van casuïstiek is het voor de

onderzoekspopulatie makkelijker een beeld te vormen van de online criminaliteit en op welke wijze zij daar een bijdrage aan zouden kunnen en willen leveren. Daarnaast is op deze wijze het onderzoek haalbaar en uitvoerbaar en is het mogelijk de resultaten uit het onderzoek met elkaar te vergelijken, omdat de nieuwe generatie burgers over dezelfde type onderzoeken worden geïnterviewd en op deze manier vanuit dezelfde kaders naar het probleem kijkt. De respondenten hebben drie verschillende casussen voorgehouden gekregen, waarna getoetst is wat het belang van het casusonderwerp voor de respondent is, op welk participatieniveau en in welke vorm deze respondent participatiebereid is, welke motieven deze respondent heeft om te participeren in deze casus en van welke factoren de participatiebereidheid van deze respondent in deze casus afhankelijk is. De casuïstiek welke als basis is gebruikt in de interviews is in bijlage 2 opgenomen.

2.2.3 Analyse interviews

De resultaten van de interviews zijn handmatig geanalyseerd aan de hand van het stappenplan van Verhoeven (2016) voor het verwerken van kwalitatieve gegevens. Dit stappenplan zag er als volgt uit;

- 1) De resultaten zijn grondig doorgelezen en verdeeld in fragmenten die zijn samengevat naar één thema (zoveel mogelijk naar de thema's uit de deelvragen), zoals bijvoorbeeld motieven, perceptie op de participatietask, perceptie op de eigen competenties van de burger en voorwaarden.
- 2) Vervolgens zijn deze fragmenten handmatig gecodeerd, zoveel mogelijk naar de subthema's, bijvoorbeeld voor motieven zijn deze onderverdeeld in zelfgerichte of gemeenschapsgerichte motieven en voor overige factoren naar efficacy, gemak en vertrouwen.
- 3) Vervolgens zijn deze subthema's weer onderverdeeld naar onderwerpen, bijvoorbeeld voor gemeenschapsgerichte motieven zijn deze onderverdeeld in steentje bijdragen aan de maatschappij, burgerplicht, politie helpen of anders en voor gemak naar tijdsinvestering, moeilijkheid taak en anders.
- 4) Vervolgens is er gekeken naar mogelijke verbanden tussen de verschillende codes, bijvoorbeeld zoals de invloed van het onderwerp op de tijdsinvestering en daarmee op de participatiebereidheid.
- 5) Tot slot is de hoofdvraag van dit onderzoek waar mogelijk beantwoord en vergeleken met het conceptueel model van dit onderzoek.

De uitgebreide coderingsboom zoals toegepast op de analyse van de resultaten van de interviews is in bijlage 3 opgenomen.

2.3 Betrouwbaarheid en validiteit

De kwaliteit van een onderzoek staat of valt met de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

2.3.1 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van een onderzoek heeft betrekking op beïnvloeding van de waarnemingen door toevallige of niet-systematische fouten. Toevalsfouten komen minder vaak voor bij het gebruik van systematische vragenlijsten (Verhoeven, 2016). In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van semigestructureerde vragenlijsten die de basis van alle interviews vormden. Er is daardoor voorafgaand aan het afnemen van de interviews eerst een proefinterview afgenomen, om eventueel nog ontbrekende vragen of onderwerpen toe te voegen, dit bleek niet nodig te zijn. Alle afgenomen interviews zijn auditief opgenomen en zijn als samenvatting van het gesprek uitgewerkt. Deze samenvattingen zijn op te vragen bij de onderzoeker, daardoor kan altijd worden teruggevonden waarop analyses en conclusies van de onderzoeker zijn gebaseerd. Tevens heeft de onderzoeker een

logboek bijhouden, waarin de keuzes die gemaakt zijn, leermomenten en veranderingen en belemmeringen van het onderzoek zijn bijgehouden. Dit alles verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek. Tot slot verhoogt de combinatie van literatuuronderzoek en interviews de betrouwbaarheid van dit onderzoek.

2.3.2 Validiteit

Validiteit heeft betrekking op de beïnvloeding van het onderzoek door systematische fouten, is er gemeten wat er getracht werd te meten en zijn de resultaten te generaliseren? (Verhoeven, 2016). In dit onderzoek is ervoor gekozen om de onderzoekspopulatie af te baken naar de nieuwe generatie burger geboren tussen 1999 en 2004 en een steekproef te nemen in verschillende plaatsen in Oost-Nederland, zodat de resultaten tenminste generaliseerbaar zijn voor deze onderzoekspopulatie in Oost-Nederland. Daarnaast vormen het literatuuronderzoek en de operationalisering van het onderzoek de basis van de semigestructureerde interviews. Hierdoor is de validiteit van het onderzoek vergroot.

3. Resultaten

3.1 Motieven

Uit het literatuuronderzoek, en zoals reeds beschreven in het theoretisch kader van dit onderzoek, is gebleken dat motieven van burgers van invloed zijn op de participatiebereidheid van de burger. In de interviews is de vraag gesteld wat de motieven van de respondenten zijn om te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit. Onderstaande tabel geeft weer hoe vaak een motief door de respondenten is benoemd.

Motieven	Aantal keren benoemd
<i>Gemeenschapsgerichte motieven</i>	
Bijdragen aan veiligheid	5
Burgerplicht	1
Rechtvaardigheid	3
Politie helpen	2
Mensen helpen	8
Criminaliteit tegengaan	5
Steentje bijdragen	2
Voorkomen van meer slachtoffers	3
	28
<i>Zelfgerichte motieven</i>	
Uitdaging	1
Iets leren	4, waarvan 3 dit als bijzaak benoemen
Voldoening/trots	3
Spanning	1
	9

Tabel 3: Motieven generatie Z om te participeren

Zoals reeds in het theoretisch kader beschreven kunnen motivaties bestaan uit gemeenschapsgerichte motivaties en zelfgerichte motivaties. Uit onderzoek van Kerstens et al. (2017) is naar voren gekomen dat de motieven van jongeren tussen de 15 en 25 jaar oud de interesse in digitale ontwikkelingen en informatica, de politie willen helpen, willen leren en ervaring opdoen met

opsporingswerk, opbouwen van C.V. en het vergroten van toekomstige baankansen zouden zijn. De resultaten van deze interviews laten zien dat al deze respondenten primair een gemeenschapsgerichte motivatie hebben om te participeren. Motieven als bijdragen aan de veiligheid, mensen helpen en criminaliteit tegengaan worden door de respondenten het meest benoemd als motief om te participeren. Een aantal keren worden er ook zelfgerichte motivaties benoemd om te participeren, zoals er iets van willen leren. Echter zeggen drie van de vier respondenten daarbij dat het leuk is wanneer ze er ook iets van leren, maar dat dat een bijzaak is. Slechts drie respondenten benoemen dat voldoening of trots zijn op zichzelf door iets bij te dragen voor hen ook een motief is om te participeren. Daarbij zijn er nog twee respondenten die benoemen dat een motief voor hen ook de uitdaging of spanning is. Het geslacht, leeftijd of opleidingsniveau van de respondent lijkt niet van invloed op de motieven van de respondent, wel is het opvallend dat de respondenten die uitdaging of spanning als motief benoemen beiden van het mannelijk geslacht zijn en dat deze motieven naar voren komen op het moment dat de sextortion-casus aan hen is voorgehouden. Andere duidelijke verschillen tussen de motieven om te participeren in de verschillende cases zijn niet uit de resultaten naar voren gekomen.

Ook is de respondenten de vraag gesteld of zij wellicht ook motieven hebben om niet te participeren, deze zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Motieven om niet te participeren	Aantal keren benoemd
Angst voor dader / privacy	4
Geen tijd	6
Eigen veiligheid	2
	12

Tabel 4: Motieven generatie Z om niet te participeren

Het hebben van geen tijd is het meest genoemde motief om niet te participeren, hier zal in de volgende paragraaf dieper op worden ingegaan. Opvallend is dat één derde van de respondenten, waarvan drie van het vrouwelijk geslacht, uit angst, voor het niet kunnen waarborgen van hun privacy en hun gegevens mogelijk bekend worden bij de dader, niet zou participeren. Ook zouden twee respondenten, beide van het mannelijk geslacht, niet participeren als zij het gevoel zouden hebben dat het te gevaarlijk is en hun eigen veiligheid in het geding is. Wat bij deze laatste motieven van angst voor de dader en waarborgen privacy en eigen veiligheid ook opvalt is dat deze pas werden benoemd na het lezen van de sextortion-casus. Deze casus werd door de meeste respondenten als meest heftige casus ervaren, omdat de impact op de slachtoffers, emotioneel gezien, hier het grootst is. Andere duidelijke verschillen tussen de motieven om niet te participeren in de verschillende cases zijn niet uit de resultaten naar voren gekomen.

3.2 Factoren van invloed op de participatiebereidheid

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat er nog andere factoren van invloed zouden zijn op de participatiebereidheid van burgers, namelijk de perceptie van de burger op de participatetaak en de perceptie van de burger op de eigen competenties.

3.2.1 Perceptie burger op de participatietaak

Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat de burger zich allereerst bewust moet zijn van het probleem dat er is en dat wanneer de burger het onderwerp/probleem belangrijk (genoeg) vindt dan eerder geneigd is hierin te willen participeren. Kop et al (2012) schreven hierover: *“Burgers zullen meer geneigd zijn om te participeren in opsporingsonderzoeken als de problematiek hen raakt of dichtbij hen staat”*. Daarnaast moet zij zich bewust zijn van het belang van de participatie en zou de mate van invloed op het leven van de burger van invloed zijn op de participatiebereidheid.

Belang onderwerp

Uit de interviews is gebleken dat de respondenten, op één respondent na, niet actief politieberichtgeving volgen. De (in hun ogen) belangrijkste berichten krijgen zij via het nieuws, ouders of omgeving wel mee. Slechts één van de respondenten volgt actief politiepagina's via sociale media en gaat op internet ook uitzoeken wat er aan de hand is wanneer hij een sirene hoort. Vrijwel alle respondenten zijn zich wel bewust dat de criminele activiteiten uit de voorgelegde casuïstiek plaatsvinden, maar zijn zich er niet bewust van dat het probleem zo groot is als in de casuïstiek staat vermeld en dat er zoveel slachtoffers mee gemaakt worden.

Acht respondenten hebben zelf, of iemand uit hun nabije omgeving, te maken gehad met phishingmails, twee daarvan zijn er zelfs slachtoffer van geweest. Dit onderwerp maakt niet veel emoties los bij de respondenten, tenzij het iemand overkomt die dichtbij hen staat dan maakt dit hen wel boos. Respondent 9 zegt zelfs: *“Het is al best wel normaal dit, je weet toch dat je niet op dit soort dingen moet reageren”*. Bij vijf respondenten overheerst het beeld dat het ook wel dom is van de slachtoffers om hierin te trappen. Acht respondenten benoemen dat dit iedereen kan overkomen. Wel vinden alle respondenten dat het belangrijk is dit probleem aan te pakken, je hoort van andermans geld af te blijven.

De sextortion-casus wordt door alle respondenten als belangrijk gezien, maar zeven respondenten vinden dit belangrijker dan voorgaande casus om aan te pakken, omdat volgens hen de impact op de slachtoffers in deze casus erger, heftiger en persoonlijker is. Respondent 8 zegt hierover: *“Mensen worden emotioneel aangetast hier, worden nog onzekerder en sommigen plegen zelfmoord. Ik vind dit eigenlijk wel belangrijker dan de vorige casus, toen ging het om geld, is ook erg maar dat kun je wel weer terugkrijgen. Dit is veel persoonlijker”*. Eén respondent benoemt dat dit onderwerp dichtbij haar staat, omdat ook leeftijdsgenoten hier slachtoffer van zouden kunnen worden. Dit onderwerp roept ook meer emoties op bij de respondenten, richting de daders maar ook richting de slachtoffers. Drie respondenten twijfelen over hoe belangrijk ze dit vinden, omdat het er volgens hen niet hoeft te zijn als de slachtoffers er niet in mee zouden gaan. Deze respondenten zijn heel duidelijk in deze casus dat zij vinden dat het uiteraard fout is van de daders, maar ook van de slachtoffers. Zij maken of laten zelf foto's maken van zichzelf en vinden het dan ook wel een beetje eigen schuld van de slachtoffers.

De laatste casus wordt door alle respondenten als minst belangrijk probleem gezien. Vooral de gevolgen, die bij hacking kunnen voorkomen, zijn de respondenten zich niet bewust van. Respondent 4 zegt hier bijvoorbeeld over: *“er zijn wel ergere dingen”*. Er zijn zelfs vijf respondenten die hacking eigenlijk ook wel grappig of gaaf vinden, afhankelijk van wat er gehackt wordt en wat de gevolgen daarvan zijn. Respondent 12 zegt hier bijvoorbeeld over: *“Ik vind het wel gaaf als je je kennis gebruikt om dingen beter te maken, dan vind ik wel dat je goed bezig bent. Maar je moet het wel melden”*.

Belang burgerparticipatie

Uit de interviews is gebleken dat geen van de respondenten ooit een melding van criminaliteit heeft gedaan bij de politie of ooit heeft geparticipeerd in politieonderzoeken. Op de vraag wat voor de respondent het belang van burgerparticipatie voor de opsporing naar online criminaliteit is antwoorden negen respondenten dat de politie het niet alleen kan en de burger nodig heeft voor de informatie die

hij of zij heeft gehoord en gezien en dat dat het wel makkelijker maakt voor de opsporing. Eén van deze respondenten benoemd heel mooi dat samenwerken mensen slimmer maakt. Deze respondenten zien het belang van burgerparticipatie dus voornamelijk in het zijn van getuige van een misdrijf of incident en een bijdrage te leveren door deze informatie te delen met de politie. Drie van de respondenten heeft geen idee wat burgers voor de opsporing zouden kunnen betekenen. Het belang van burgerparticipatie in alle cases die aan de respondenten zijn voorgelegd is volgens de respondenten ook voornamelijk gericht op het melden bij de politie. Echter vijf respondenten benoemen dat wanneer zij benaderd zouden worden met bijvoorbeeld een phishing-mail of door een persoon op internet met sexting/sextortion intenties, hiervan geen melding zouden maken bij de politie. Ze zouden dit alleen doen wanneer ze ook echt slachtoffer zijn geworden, maar niet wanneer ze iets hiervan zouden signaleren op het internet. Respondent 9 zegt hierover: *“Als ik iets zie op internet dat iemand iets van plan is, zou ik diegene daarop aanspreken, maar ik zou het niet zo snel melden eigenlijk. Daar zou ik helemaal niet over nadenken”*. Daarnaast vinden zij dat het belang van burgers in deze onderzoeken voornamelijk zit bij burgers die veel verstand hebben van computers en daar vallen zij volgens zichzelf niet onder. De helft van de respondenten heeft dan ook geen idee wat hij/zij als burger in een onderzoek als deze zou kunnen bijdragen door te participeren. Kortom, het belang van burgerparticipatie voor deze respondenten zit voornamelijk bij burgers die veel verstand hebben van computers, deze respondenten scharen zichzelf niet onder deze categorie, hebben niet voldoende vertrouwen in de eigen capaciteiten op dit gebied en voelen zich hierdoor niet aangesproken als burger die een meerwaarde kan bieden voor de opsporing naar online criminaliteit. Daarnaast erkennen zij wel het belang in het melden/delen van informatie bij de politie en beseffen zij dat de politie het niet zonder de hulp van burgers kan, alleen doen zij dit zelf ook alleen maar wanneer zij daadwerkelijk slachtoffer zijn geworden.

Mate van invloed op leven burger

Uit de interviews is gebleken dat participatie in een onderzoek als de e-fraude/phishing casus of de casus over hacking geen invloed heeft op het leven van bijna alle (op één na) respondenten, hun omgeving zou hier alleen maar positief tegenover staan als zij hierin zouden participeren. Echter zeven respondenten denken dat participeren in een onderzoek als in de sextortion-casus wel degelijk van invloed is op hun leven, omdat het onderwerp heftiger en persoonlijker is en daardoor mentaal gezien meer impact op hen zal hebben. Maar ook speelt de angst voor het niet kunnen waarborgen van hun privacy en de angst dat de dader zou weten dat zij de politie hebben geholpen een rol in deze casus.

Invloed op de participatiebereidheid

Uit de interviews blijkt dat de perceptie van de respondenten op de participatietaak van invloed is op hun participatiebereidheid, voornamelijk het belang van het onderwerp voor de respondent is daarbij van invloed. De drie respondenten bijvoorbeeld die bij de sextortion-casus twijfelden over de belangrijkheid van het onderwerp, omdat zij vinden dat de schuld hieraan ook bij de slachtoffers ligt, gaven aan hierdoor in een casus als deze niet snel te zullen participeren en één respondent zou alleen willen participeren wanneer hij het zelf heeft meegemaakt of wanneer hij het slachtoffer kent. Acht respondenten vonden de sextortion-casus het meest belangrijk en zijn in deze casus ook het meest participatiebereid. Opvallend is wel dat in de casus waar de participatiebereidheid het grootst is, de invloed op het leven van de slachtoffers, maar ook op het leven van de respondenten het grootst is. Dit impliceert dat het belang van het onderwerp meer van invloed is op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers, dan de impact die de participatie heeft op het leven van deze burgers en dat komt overeen met dat deze respondenten aangeven primair vanuit gemeenschapsgerichte motieven te participeren. Zoals reeds besproken bij motieven om niet te participeren is het hebben van geen tijd het meest genoemde motief van de respondenten om niet te participeren, echter is dit bij hen ook afhankelijk van hoe belangrijk en/of interessant het onderzoek voor hen is. In sommigen gevallen, wanneer zij het onderwerp belangrijk genoeg vinden, zijn een aantal respondenten namelijk wel bereid tijd vrij te maken om te kunnen participeren. Het onderwerp of voornamelijk hoe belangrijk de burger het onderwerp vindt is daarmee van invloed op de tijd die hij

of zij bereid is hierin te participeren dan wel vrij te maken om te kunnen participeren. De respondenten zijn zich niet heel erg bewust van het belang van burgerparticipatie. Het bewustzijn van het belang van burgerparticipatie is wel van invloed op de participatiebereidheid van deze respondenten, alleen wanneer de respondent zelf slachtoffer is geworden of concrete informatie heeft over een onderzoek, dan zou hij/zij deze delen met de politie door een melding te maken.

3.2.2 Perceptie burger op eigen competenties

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat de perceptie van de burger op de eigen competenties wordt beïnvloed door de intrinsieke karakteristieken, zoals bijvoorbeeld opleiding, leeftijd en geslacht van de burger en bestaat uit de componenten efficacy, ease en trust.

Efficacy

Alle respondenten vinden zichzelf digitaalvaardig als het gaat om hun online vaardigheden en zeker wanneer zij dit vergelijken met de vaardigheden van bijvoorbeeld hun ouders. Ze weten goed hoe ze diverse sociale media moeten gebruiken en weten hoe en waar ze moeten zoeken op het internet. Geen van de respondenten vindt echter dat hij of zij ook vaardig is in de technische kant van computers en internet, hun interesse ligt elders en geen van hen volgt dan ook een opleiding in deze richting. Deze respondenten geven aan veel online te zijn, de hele dag door wel hun sociale media bij te houden en totaal tussen de 2,5 uur en 8 uur per dag online te zijn. Als het gaat om hun vaardigheden in het gebruik van sociale media en het zoeken op internet hebben deze respondenten wel vertrouwen in hun eigen vaardigheden, maar als het op techniek aankomt niet. Bijna geen van de respondenten heeft een facebookaccount en degenen die dit wel hebben gebruiken deze alleen om op de hoogte te blijven van gebeurtenissen in de familiekring, dit komt overeen met het beeld van generatie Z dat uit de literatuur naar voren is gekomen. Negen respondenten achten zichzelf, met een duidelijke opdracht en taak en de juiste begeleiding wel in staat om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit, mits het niet om technische vraagstukken gaat. De overige respondenten twijfelen over de eigen vaardigheden en of zij wel van meerwaarde kunnen zijn voor de opsporing. Het gevoel van meerwaarde te zijn voor de opsporing speelt een belangrijke rol in de participatiebereidheid van de respondenten, zoals eerder besproken onder het belang van burgerparticipatie. De respondenten gaven hierbij aan dat zij het belang van burgers met verstand van computers voor de opsporing wel zien, maar niet zozeer wat de meerwaarde van henzelf voor de opsporing zou zijn. Dit geeft aan dat zij van zichzelf vinden dat zij niet over de juiste capaciteiten en vaardigheden beschikken.

Ease

Of de participatietaak makkelijk of moeilijk uit te voeren is, is bij de meeste respondenten niet van belang. Ze zouden wel eerder bereid zijn te participeren wanneer het om een voor hen makkelijke taak gaat, maar een moeilijker taak zien zij ook wel als een uitdaging. Alle respondenten, op één na, zijn tenminste 1 uur per week tot in sommige gevallen wel 1 dag per week bereid te investeren om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. De hoeveelheid tijd die de respondenten bereid zijn te participeren is hoofdzakelijk afhankelijk van het onderwerp en of zij het onderwerp interessant of belangrijk genoeg achten. In de sextortion-casus die hen is voorgelegd zijn bijvoorbeeld zeven respondenten bereid de meeste tijd in te investeren, omdat zij het onderwerp uit deze casus als meest belangrijk of heftig ervaren. Respondent 7 zegt hier bijvoorbeeld over: *"Ik vind dit wel interessant, ik zou hier wel meer uurtjes aan willen besteden. Ik vind dit heftiger, hier gaat het om iemands leven en niet alleen om geld"* en respondent 5 zegt hierover: *"Ik denk dat ik in deze casus meer tijd zou besteden dan in de vorige, omdat dit meer met mij te maken heeft. Nou ja niet met mij, maar dit gebeurt natuurlijk wel veel bij mensen van mijn leeftijd. Ik denk dat dit meer schade aanricht, persoonlijke schade aanricht. Ik zou hier wel sneller toe bereid zijn, omdat dit mij meer aanspreekt"*. En twee respondenten zijn helemaal niet bereid om in deze casus tijd te investeren, omdat dit onderwerp voor hen minder belangrijk is omdat zij van mening zijn dat de schuld in deze casus

eigenlijk ook bij de slachtoffers zelf ligt. Ook is de tijd die de respondent bereid is te investeren afhankelijk van hoeveel tijd zij naast school, werk en privé, over hebben, echter is er één respondent die in de sextortion-casus aangeeft dit zo heftig te vinden dat zij zelfs tijd vrij zou willen maken om hierin te kunnen participeren. Daarnaast is de tijd die de respondent bereid is te investeren afhankelijk van of hun bijdrage nuttig en van meerwaarde kan zijn. In de hacking-casus zijn er bijvoorbeeld acht respondenten bereid de minste tijd te investeren, omdat zij het onderwerp het minst belangrijk vinden of dat zij hun eigen meerwaarde in deze casus niet zien.

Trust

Alle respondenten zeggen vertrouwen te hebben in de opsporing als instituut, ze denken dat de opsporing meer kan dan de normale burger en waarschijnlijk meer kan en weet dan dat zij denken. Ze hebben geen reden om geen vertrouwen te hebben in de opsporing, zij hebben hierin geen negatieve ervaringen gehad. Ditzelfde geldt voor de digitale vaardigheden van de opsporing, echter hebben vier respondenten hier wel twijfels over. Zij denken dat mensen die veel met computers bezig zijn en werken meer digitale kennis en vaardigheden hebben en dat de opsporing hier wellicht wel op achterloopt omdat de digitale ontwikkelingen zo snel gaan. Voor alle respondenten geldt dat wanneer zij geen vertrouwen in de opsporing zouden hebben, niet of minder snel zouden participeren in de opsporing.

Vijf respondenten geven ook aan dat een voorwaarde voor hen om te participeren is dat zij serieus genomen worden door de opsporing, omdat dat hen een stukje erkenning geeft, dit wordt later onder de paragraaf voorwaarden verder besproken.

Invloed op de participatiebereidheid

De perceptie van de respondenten op de eigen competenties is bij de respondenten van invloed op de participatiebereidheid en hierbij spelen voornamelijk de componenten trust en efficacy een grote rol. De intrinsieke karakteristieken van deze respondenten, op opleidingsrichting na, hebben geen duidelijke invloed op de perceptie van de burger op de eigen competenties. Het vertrouwen in en van de opsporing is zeker van invloed op de participatiebereidheid van de respondenten. Zij geven aan wanneer zij geen vertrouwen in de opsporing zouden hebben niet of in ieder geval minder snel bereid zijn te participeren en voor vijf respondenten is het serieus genomen worden door de opsporing zelfs een voorwaarde om te participeren. Maar ook het hebben van meerwaarde is een veel genoemde voorwaarde om te participeren en wanneer de respondent het gevoel heeft deze meerwaarde niet te kunnen bieden, of geen vertrouwen heeft in de eigen capaciteiten en vaardigheden op dit gebied, is deze ook niet of in mindere mate bereid te participeren. Echter wanneer het onderwerp van het opsporingsonderzoek dusdanig interessant voor deze burger is lijkt het vertrouwen in de eigen competenties minder van invloed te zijn, dit komt uitgebreider terug in de volgende paragraaf.

3.3 Participatieniveau en -vorm

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat er vijf niveaus van participatie binnen de opsporing zijn te onderscheiden en dat de nieuwe generatie burgers voornamelijk op de niveaus raadplegen, adviseren en coproduceren van toegevoegde waarde voor de opsporing kunnen zijn. In dit onderzoek zijn deze drie niveaus dan ook meegenomen en getoetst aan de onderzoekspopulatie.

3.3.1 Raadplegen

De opsporing heeft de nieuwe generatie burgers nodig als het gaat om de oren en ogen in de online wereld, omdat voornamelijk deze generatie maximaal online zou zijn en online criminaliteit kan signaleren. De onderstaande tabel geeft per casus weer of de respondenten bereid zijn te participeren op het niveau van raadplegen.

Raadplegen	Casus 1: phishing/e-fraude	Casus 2: sextortion	Casus 3: hacking
Ja	11	10	12
Ja, als het dichtbij gebeurd is	1		
Ja, maar liever niet		1	
Misschien		1	
Nee			

Tabel 5: Bereidheid respondenten participatieniveau raadplegen

De resultaten van de interviews laten zien dat alle respondenten in principe bereid zijn te participeren op het niveau van raadplegen. Een aantal respondenten geeft aan dat dit wellicht het minst is wat zij zouden kunnen bijdragen en waarom zou je als je informatie hebt deze niet willen delen met de opsporing. Respondent 2 zegt hier bijvoorbeeld over: *“Raadplegen sowieso, als mij iets gevraagd wordt zou ik niet weten waarom ik daar niet op zou kunnen reageren”* en respondent 8 zegt hierover: *“Als ik iets zie dan kan ik dat natuurlijk wel gewoon doorgeven. Dat is wel weinig, maar dan doe ik wel iets”*. Drie respondenten twijfelen of ze zouden willen participeren op het niveau van raadplegen, dit komt dan voornamelijk doordat zij twijfelen over het onderwerp. Zij geven aan dat zij eigenlijk de schuld bij het slachtoffer leggen en daarom niet willen participeren in het onderzoek. Respondent 2 zegt hier bijvoorbeeld over: *“Raadplegen zou ik eigenlijk ook liever niet doen, ik snap niet waarom je in zo iets meegaat en dan zou ik niet snel iemand daarbij helpen”*. Echter wanneer zij echt iets zouden weten dan wel informatie hebben over het betreffende onderzoek, dan zouden ze deze wel delen met de opsporing.

3.3.2 Adviseren

Volgens Doorenbos (2011) heeft de nieuwe generatie burgers een grote handigheid in interactieve nieuwe media en Ubels (2017) omschrijft deze generatie als de meest én de hoogst opgeleide generatie, die ongekend digitaal en mobiel is. Deze generatie burgers zou van meerwaarde zijn voor de opsporing door het delen van hun kennis en kunde over de online wereld. De volgende tabel geeft per casus weer of de respondenten ook bereid zijn te participeren op het niveau van adviseren.

Adviseren	Casus 1: phishing/e-fraude	Casus 2: sextortion	Casus 3: hacking
Ja		3	1
Ja, als ik de kennis en expertise heb	4	3	4
Twijfel	1		
Nee, ik heb de kennis en expertise niet	6	2	5
Nee, weet niet wat ik kan bijdragen	1		2
Nee, niet interessant		1	
Nee		3	

Tabel 6: Bereidheid respondenten participatieniveau adviseren

De resultaten van de interviews laten zien dat de meningen van de respondenten hierover verdeeld zijn, maar dat bijna alle respondenten aangeven of te twijfelen over hun eigen expertise of van mening zijn er geen verstand van te hebben of de expertise niet te hebben om te participeren op het niveau van adviseren. Een groot deel van de respondenten staat er echter wel voor open op dit niveau te participeren wanneer zij het gevoel zouden hebben wel over deze kennis of expertise te beschikken. Opvallend is dat het onderwerp ook op dit niveau van invloed lijkt te zijn op de participatiebereidheid van de respondenten. Zo geven twee respondenten namelijk aan in de phishing-casus niet te willen participeren, omdat zij de kennis of expertise niet zouden hebben, terwijl zij bij de sextortion-casus aangeven wel te willen participeren wanneer zij de kennis of expertise zouden hebben. In beide cases wordt aangegeven dat zij op dit moment de kennis en expertise niet hebben, echter is het uitgangspunt wel of niet te willen participeren anders. Dit impliceert dat zij meer open staan voor participatie in de sextortion-casus dan in de phishing-casus. Dit geldt ook voor het wel of niet participeren in de hacking-casus. In de sextortion-casus zijn de meeste respondenten bereid te participeren, dit is ook de casus die door de meeste respondenten als meest belangrijk wordt ervaren.

3.3.3 Coproduceren

Volgens Boenders en Ahlers (2016) is de nieuwe generatie een generatie die niet geïnteresseerd is in hiërarchische structuren, ze willen zelf aan het stuur zitten, meepraten en meebeslissen en volgens Kop (2016) zou de burger en de opsporing toe zijn aan participatie op het niveau van coproduceren. Onderstaande tabel geeft per casus weer of de respondenten ook bereid zijn te participeren op het niveau van coproduceren.

Coproduceren	Casus 1: phishing/e-fraude	Casus 2: sextortion	Casus 3: hacking
Ja		3	1
Ja, leuk en interessant		3	
Ja, als ik de kennis en expertise heb			1
Ja, mits....	2	2	
Misschien		1	1
Twijfel	2		
Nee, weet niet wat ik kan bijdragen	7		7
Nee, niet interessant		1	1
Nee	1	2	1

Tabel 7: Bereidheid respondenten participatieniveau coproduceren

De resultaten van de interviews laten zien dat de respondenten niet heel erg open staan om te participeren op het niveau van coproduceren, omdat zij vinden hier niet voldoende kennis of verstand van te hebben, het niet interessant genoeg vinden om te coproduceren, hun eigen meerwaarde niet zien in het coproduceren of dat het te veel tijd kost om te coproduceren. Ook hier is het opvallend dat meer dan de helft van de respondenten in de sextortion-casus wel bereid is te participeren op het niveau van coproduceren, omdat zij dat in deze casus wel interessant of gaaf zouden vinden of van dit onderwerp meer weten of er meer mee zouden kunnen. Wanneer deze resultaten worden vergeleken met de resultaten op het niveau van adviseren is het opvallend dat bij de sextortion-casus het 'er geen verstand van hebben' of 'de kennis en expertise niet te hebben' geen reden is om niet te willen participeren. Deze casus lijkt dermate interessant voor de respondent, dat vertrouwen in de eigen kennis en expertise niet persé van belang is. Respondent 8 zegt hier het volgende over:
"Coproduceren is wel moeilijk denk ik, maar daar leer ik ook wel weer van. En dat zou ik wel weer gaaf vinden, omdat ik denk dat heel veel mensen hier last van hebben en als je daar dan bij kunt helpen maakt mij dat wel trots".

3.4 (Rand)voorwaarden

Ook is in de interviews aan bod gekomen of de respondenten voorwaarden hebben alvorens bereid te zijn om te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit. In onderstaande tabel is weergegeven welke (rand)voorwaarden zij stellen en hoe vaak deze zijn benoemd door de respondenten.

Voorwaarden om te participeren	Aantal keren benoemd
Anonimiteit / privacy waarborg	5
Hulp / begeleiding	6
Benodigde informatie	12
Terugkoppeling	10
Contactpersoon / aanspreekpunt	9
Serieus genomen worden / erkenning	5
Meerwaarde hebben	3
Beloning	5
Veiligheid gewaarborgd	2
Niet teveel tijd kosten	1
Goede werksfeer	1
Tijd en ruimte krijgen	1
Altijd kunnen afhaken	1
Slachtoffer moet een bekende zijn	1
	62

Tabel 8: Voorwaarden generatie Z om te participeren

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat alle respondenten alvorens te participeren willen beschikken over de benodigde informatie en dan gaat het voornamelijk over de relevante informatie uit het onderzoek, een duidelijke opdracht en wat er precies van hen wordt verwacht. Daarnaast willen tien van de twaalf respondenten een contactpersoon of aanspreekpunt danwel hulp of begeleiding vanuit de politie, wanneer zij besluiten te participeren. Voor vier respondenten is het daarbij van belang dat dit één en dezelfde persoon is tijdens de participatieperiode, zodat zij met deze persoon vertrouwen en een band kunnen opbouwen en niet iedere keer alles moeten toelichten of uitleggen. Bijna alle respondenten benoemen dat zij graag op de hoogte gehouden worden van het onderzoek na afloop van de participatie of terugkoppeling krijgen over hun bijdrage en wat dit heeft opgeleverd. Feedback krijgen draagt bij aan het vertrouwen in de eigen competenties van de burger. Wanneer zij deze terugkoppeling niet zouden krijgen, hebben zij het gevoel dat hun bijdrage geen meerwaarde heeft gehad en zullen zij minder snel nogmaals participeren. Respondent 2 zegt hierover: *“Ik zou het eigenlijk ook wel een beetje asociaal vinden als je niets meer hoort, waarom zou je dan*

nog een keer helpen". Terugkoppeling zorgt ervoor dat zij erkenning krijgen voor wat ze hebben bijgedragen en dat geeft hen voldoening. Dezelfde respondent zegt hierover: "...dat geeft dan ook wel voldoening voor je bijdrage en dan weet je dat het nut heeft gehad of dat het in ieder geval gewaardeerd wordt wat je hebt gedaan".

Vijf van de respondenten benoemen dat zij als voorwaarde stellen dat hun anonimiteit of privacy gewaarborgd blijft en twee respondenten benoemen dat hun veiligheid gewaarborgd moet blijven, in totaal gaat het hier om zes verschillende respondenten. Opvallend hierbij is dat bij vier respondenten dit wordt benoemd na het lezen van de sextortion-casus, in de voorgaande casus over phishing werd er door deze respondenten niet gesproken over het waarborgen van hun privacy en veiligheid. Het onderwerp van de sextortion-casus wordt door de meeste respondenten als heftiger ervaren. Ook benoemen vijf respondenten dat een voorwaarde voor hen is dat zij serieus genomen worden en/of erkenning krijgen voor hun bijdrage en is het voor drie respondenten een voorwaarde dat hun participatie van meerwaarde moet zijn, zij moeten wel iets bij te dragen hebben aan het onderzoek. Het krijgen van een beloning is niet persé een voorwaarde die de respondenten aan participatie stellen, maar vijf respondenten vinden wel dat wanneer er veel tijd in de participatie gaat zitten een beloning zeker op zijn plaats zou zijn of dat een beloning hen wel eerder bereid zou maken om te participeren. Het extrinsiek motiveren, zoals door het geven van een beloning, zou eventueel twijfelende nieuwe generatie burgers om te participeren over de streep kunnen trekken. Slechts één maal wordt benoemd dat het krijgen van tijd en ruimte, een goede werksfeer, het kunnen afhaken op ieder moment, dat het niet teveel tijd moet gaan kosten of dat het slachtoffer een bekende moet zijn een voorwaarde zou zijn om te participeren.

3.4.1 Persoonlijk gevraagd worden

Uit het literatuuronderzoek, zoals reeds hierboven beschreven zou het persoonlijk gevraagd worden om te participeren een voorwaarde zijn voor burgers om te participeren in de opsporing. Opvallend is dat geen van de respondenten bij de vraag wat hun voorwaarden zijn om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit het persoonlijk gevraagd worden hebben benoemd. Echter er is hen aan het eind van het interview ook specifiek de vraag gesteld of zij zouden reageren op een algemene oproep (via de media en/of sociale media) gericht aan de nieuwe generatie om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. Vijf respondenten zouden hierop sowieso niet reageren, zij voelen zich dan niet aangesproken en denken dat anderen daar wel op reageren. Het bericht zou bij hen niet de indruk wekken dat zij echt nodig zijn in het betreffende onderzoek. Echter geven vier van deze respondenten wel aan dat wanneer zij gericht gevraagd zouden worden om te participeren dit wel zouden doen en één dat hij dan waarschijnlijk geen nee zou zeggen. Dit blijkt voor hen dan toch een voorwaarde te zijn om te participeren. Vier andere respondenten geven aan dat zij eerder bereid zouden zijn te participeren wanneer ze gericht gevraagd zouden worden, omdat zij zich dan meer aangesproken zouden voelen. De overige drie respondenten zouden ook naar aanleiding van een algemene oproep willen participeren, maar denken wel dat zij dit sneller zouden doen wanneer zij gericht gevraagd zouden worden hiervoor.

4. Conclusie, discussie en aanbevelingen

4.1 Conclusie en discussie

Uit de aanleiding van dit onderzoek en de literatuurverkenning is naar voren gekomen dat er behoefte is aan inzicht in op welke wijze de nieuwe generatie burgers bereid is om te participeren binnen de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren van invloed zijn op hun participatiebereidheid met als doel aansluiting te vinden bij deze nieuwe generatie en hun te betrekken binnen de opsporing naar online criminaliteit. De hoofdvraag van dit onderzoek is:

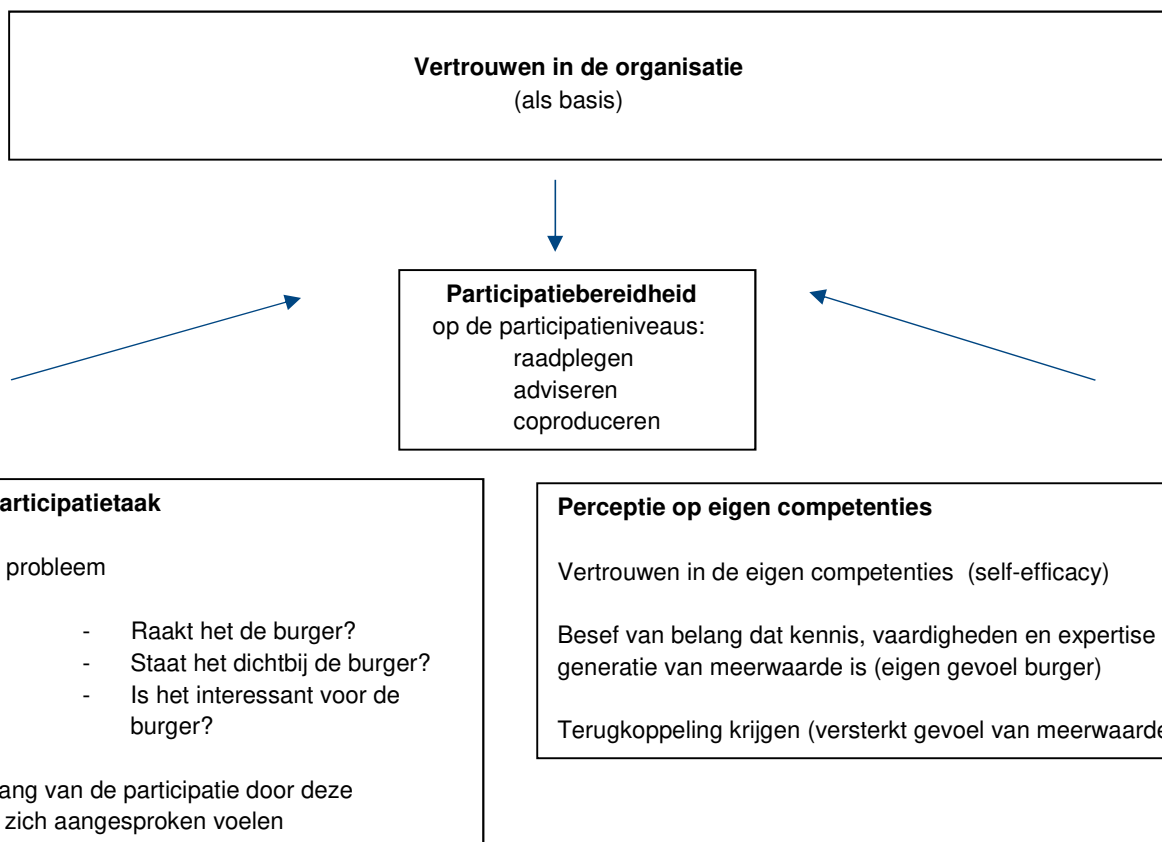
Op welke wijze is de nieuwe generatie burgers uit Oost-Nederland bereid te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en welke factoren zijn er van invloed op hun participatiebereidheid?

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de motieven en overige factoren die van invloed zijn op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers om te participeren in grote lijnen overeenkomen met de resultaten van reeds bestaande onderzoeken. De nieuwe generatie burgers is dan ook zeker bereid te participeren in de opsporing naar online criminaliteit. Zij is voornamelijk bereid te participeren op het niveau van raadplegen, dit is volgens de nieuwe generatie het minste wat zij zou kunnen betekenen. Opvallend is wel dat wanneer deze nieuwe generatie burgers online criminaliteit signaleert zij dit alleen zou melden wanneer zij ook daadwerkelijk slachtoffer is geworden hiervan. Deze generatie zegt vanuit gemeenschapsgerichte motivaties te participeren. Echter op het moment dat het onderwerp van het onderzoek voor hen interessanter of belangrijker wordt komen er ook persoonsgerichte motivaties naar voren. Op het niveau van adviseren vind de nieuwe generatie burgers dat zij nog niet voldoende kennis en expertise heeft om de opsporing te kunnen adviseren en ziet zichzelf daardoor niet als meerwaarde voor de opsporing. Het hebben van meerwaarde is één van de voorwaarden die de nieuwe generatie burgers stelt alvorens te willen participeren. Het ontbreekt de nieuwe generatie burgers nog aan het vertrouwen in de eigen competenties. Is deze nieuwe generatie dan wel de generatie waarmee we in de opsporing dat treetje hoger op de participatieladder, zoals Kop (2012) zegt, kunnen bereiken? Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat dit wel een niveau is waar de nieuwe generatie burgers warm voor loopt, het lijkt hen interessant en gaaf om op het niveau van coproduceren te participeren. Echter is het onderwerp van het onderzoek ook hierbij van groot belang. Deze generatie burgers is participatiebereid op het niveau van coproduceren, mits het onderwerp hen raakt en/of interesseert. Wanneer dit niet het geval blijkt te zijn, is zij niet bereid te coproduceren voornamelijk omdat dit hen dan teveel tijd zou kosten.

Terugkijkend naar het theoretisch kader, kan er geconcludeerd worden dat alle benoemde factoren hieruit ook van toepassing zijn op de nieuwe generatie burgers. Echter het zwaartepunt voor hen ligt duidelijk in de perceptie op de participatietaak en dan voornamelijk op het belang van het onderwerp en het besef van het belang van participatie van deze nieuwe generatie burgers. Echter deze generatie burgers volgt niet actief politieberichtgeving, is hier in het dagelijks leven niet mee bezig en denkt er niet bij na om online criminaliteit te melden wanneer zij dit signaleert. Het besef bij deze nieuwe generatie burgers dat zij van belang zijn voor de opsporing naar online criminaliteit lijkt er nog niet te zijn. Deze generatie burgers ziet voornamelijk het belang van participatie in de opsporing naar online criminaliteit bij burgers met meer technische kennis en een ICT-achtergrond en ziet niet wat de meerwaarde van haar eigen bijdrage hierin kan zijn. Hoe meer het onderwerp deze burgers raakt, hoe dichterbij het komt of hoe meer het deze burger interesseert des te meer zij bereid is te participeren en des te meer tijd zij in participatie zou willen investeren, maar dan moet zij wel op de hoogte zijn van het probleem en beseffen dat hun participatie van belang is in het oplossen van dit probleem. Ook de perceptie van de nieuwe generatie burgers op de eigen competenties is van invloed op de participatiebereidheid van deze burgers en dan voornamelijk in de factoren vertrouwen en self-

efficacy. Zoals in het theoretisch kader al naar voren kwam is vertrouwen de basis van een succesvolle samenwerking en dat geldt ook zo voor deze nieuwe generatie burgers. Wanneer de nieuwe generatie burgers geen vertrouwen zou hebben in de opsporing is deze niet bereid of in ieder geval minder snel bereid om te participeren in de opsporing. Daarnaast is een voorwaarde voor deze generatie burgers dat hun bijdrage van meerwaarde moet zijn om te participeren en deze meerwaarde baseert zij voornamelijk op de eigen vaardigheden en competenties. Maar deze meerwaarde kan ook versterkt worden door terugkoppeling vanuit de organisatie, door de burger de erkenning en waardering te geven voor hun bijdrage (autonomie). Wanneer deze generatie vindt dat ze de kennis en expertise niet heeft is zij minder snel bereid te participeren. Het gemak van de taak lijkt niet van invloed te zijn op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers, zij gaan een moeilijkere taak niet uit de weg, vinden dit ook wel een uitdaging. De tijdsinvestering die de participatietaak kost lijkt meer afhankelijk van wederom de belangrijkheid van het onderwerp. De nieuwe generatie burgers is, afhankelijk van hoe belangrijk zij het onderwerp van het onderzoek vinden, bereid veel tijd hierin te investeren namelijk tussen de 1 uur en 1 dag per week.

Kortom, de factor die het meest van invloed is op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers lijkt het belang van het onderwerp te zijn. De nieuwe generatie burgers is bereid te participeren op alle niveaus van de participatieladder, is bereid daar veel tijd in te investeren en soms ook voor vrij te maken, mits zij het vertrouwen heeft in de opsporing, mits zij zich bewust is van het probleem, het onderwerp van het probleem hen raakt, dichtbij hen staat of hun interesse wekt, mits zij zich bewust is van het belang van participatie van deze nieuwe generatie burgers en zich beseft dat hun kennis, vaardigheden en expertise wel degelijk van meerwaarde zijn voor de opsporing. De nieuwe generatie burgers moet zich specifiek aangesproken voelen om te participeren in de opsporing naar online criminaliteit en dat is op dit moment nog niet aan de orde. Dit gezegd hebbende zou dit resulteren in het onderstaande aangepaste conceptueel model voor de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers.

Figuur 4: Conceptueel model van factoren die van invloed zijn op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers

De conclusies van dit onderzoek komen voort uit de resultaten van een kwalitatief onderzoek onder twaalf respondenten tussen de 15 en 19 jaar oud en zijn daardoor niet direct generaliseerbaar voor alle nieuwe generatie burgers uit Oost-Nederland. Daarnaast komen de resultaten voort uit interviews met twaalf respondenten die, na persoonlijk gevraagd te zijn, bereid waren mee te werken aan dit onderzoek. Dit zou kunnen betekenen dat deze respondenten, in tegenstelling tot alle anderen die niet bereid waren mee te werken, positiever en opener staan tegenover burgerparticipatie en dit de resultaten in positieve zin zou kunnen hebben beïnvloed. Het is niet gezegd dat wanneer degenen die niet bereid waren, die niet gereageerd hebben op een algemene oproep voor respondenten, wellicht wel bereid waren geweest mee te werken wanneer zij persoonlijk gevraagd zouden zijn. Uit het onderzoek is namelijk ook naar voren gekomen dat de respondenten die meegewerkt hebben aan dit onderzoek, dit hebben gedaan omdat zij hiervoor gevraagd werden en daarom graag wilden helpen. Om een goede afspiegeling van de onderzoekspopulatie mee te nemen in dit onderzoek, zijn de twaalf respondenten uit dit onderzoek geselecteerd op leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en woonplaats en niet op hun kennis en expertise. Na het afnemen van de interviews bleek echter dat geen van deze respondenten een technische of ICT-achtergrond had en dat hun interesse hier ook niet naar uitging. Wellicht heeft dit invloed gehad op de resultaten met betrekking tot de perceptie van de nieuwe generatie burgers op de eigen competenties in het kader van online criminaliteit. Het zou kunnen dat de nieuwe generatie burgers met een meer technische of ICT-achtergrond meer vertrouwen hebben in de eigen competenties en digitale vaardigheden en daardoor vinden dat zij meer van meerwaarde zijn voor de opsporing naar online criminaliteit dan deze respondenten en mede hierdoor wellicht meer participatiebereid zullen zijn op de niveaus van adviseren en coproduceren. Daarnaast heeft geen van deze respondenten ooit melding gedaan van online criminaliteit of geparticipeerd in initiatieven van de politie. De resultaten van dit onderzoek geven slechts inzicht in de intentie tot participatie van de nieuwe generatie burgers en niet direct over de werkelijke participatiebereidheid, het is nog maar de vraag of zij wanneer de situatie zich voordoet daadwerkelijk zouden participeren. In dit onderzoek is er bewust voor gekozen om de nieuwe generatie burger zelf te interviewen en niet mensen, zoals bijvoorbeeld jongerenwerkers, om hen heen, om echt vanuit het perspectief van deze nieuwe generatie burgers zelf te weten te komen wat hen motiveert en welke factoren er bij hen van invloed zijn op de participatiebereidheid. Echter voor dit onderzoek was het, achteraf gezien, wel interessant geweest om ook nieuwe generatie burgers die al eens geparticipeerd hebben in de opsporing naar online criminaliteit te interviewen over hun participatiebereidheid en de resultaten van deze beide groepen met elkaar te vergelijken. De gemaakte keuzes zijn wel van invloed op de generaliseerbaarheid van dit onderzoek.

Tevens is er bewust voor gekozen om een kwalitatief onderzoek uit te voeren om op deze manier ook de diepte in te kunnen gaan en op de achtergronden van de respondenten en hun antwoorden door te kunnen vragen. Tijdens de interviews bleek dit een goede keuze te zijn, deze doelgroep vertelt niet veel uit zichzelf en doorvragen bleek echt noodzakelijk om informatie bij hen naar boven te krijgen. Kwantitatief onderzoek had waarschijnlijk minder inzicht gegeven in deze onderzoeksvraag. Het doorvragen heeft mogelijk wel onbewust de respondenten gestuurd en daardoor het gehele vrije verhaal van de respondent belemmerd. Het gebruik van de terminologie rondom participatieniveaus kan bijvoorbeeld wel een beperking zijn geweest voor het onderzoek, achteraf was het wellicht beter geweest deze vragen opener in te steken en later tijdens de analysefase pas te categoriseren. Dit heeft wel invloed op de betrouwbaarheid van dit onderzoek en moet bij het lezen van de resultaten en conclusies rekening mee worden gehouden.

4.2 Aanbevelingen

De nieuwe generatie staat welwillend tegenover participatie in de opsporing naar online criminaliteit en is bereid hier best veel tijd in te investeren, maar hoe kan de opsporing deze generatie hierin betrekken en bereiken? Uit het onderzoek is gebleken dat deze generatie geen politieberichtgeving

volgt, het belang van het onderwerp hierdoor niet altijd leeft en het besef van het belang van burgerparticipatie door hun generatie ontbreekt. En juist deze factoren tezamen met de factoren (self-) efficacy en vertrouwen hebben de meeste invloed op de participatiebereidheid van de nieuwe generatie burgers.

4.2.1 Aanbevelingen voor de opsporingspraktijk

De aanbevelingen voor de opsporingspraktijk om deze generatie burgers beter te bereiken en te betrekken zijn dan ook gericht op het vergroten van de bewustwording en het vergroten van het besef van het participatiebelang van deze generatie burgers en zijn voornamelijk gericht aan de opsporing in samenwerking met de communicatieadviseurs om hiermee aan de slag te gaan.

- 1) Vergroten van de bewustwording en het besef van het participatiebelang van deze generatie burgers.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat hoe belangrijker en interessanter deze nieuwe generatie burger het onderwerp van het onderzoek waarin participatie gewenst is vindt, des te meer participatiebereid zij is en des te meer tijd zij hierin wil investeren. Echter uit dit onderzoek is ook gebleken dat deze generatie burgers niet actief politieberichtgeving volgt, hun interesse hier niet persé naar uitgaat en daardoor niet echt weet hoe groot de gevolgen van online criminaliteit kunnen zijn en het besef van de belangrijkheid van onderzoeken naar online criminaliteit er niet altijd is. Daarnaast is uit dit onderzoek naar voren gekomen dat de nieuwe generatie burgers nog niet veel vertrouwen heeft in haar eigen competenties om van meerwaarde te zijn in de opsporing naar online criminaliteit en zich hierdoor nog niet echt geroepen voelt om hierin te participeren. Wanneer deze generatie online criminaliteit signaleert, klikt zij dit weg of blokkeert zij dit, maar staat er niet bij stil om dit bij de politie te melden. Deze nieuwe generatie burger moet zich meer aangesproken voelen en beseffen dat juist zij, met hun digitale referentiekader, van meerwaarde zijn in de opsporing naar online criminaliteit.

Daarom is het van belang om de bewustwording bij deze nieuwe generatie over ernst van de gevolgen en de belangrijkheid van de aanpak van deze vormen van criminaliteit te vergroten en dat juist zij van meerwaarde kunnen zijn in de aanpak hiervan. Het moet meer gaan leven onder deze nieuwe generatie burgers. Door middel van diverse campagnes is de overheid al heel druk bezig met het creëren van bewustwording op het gebied van veilig internetten en het voorkomen van slachtoffers. Maar daarnaast zou het creëren van bewustwording ook al op middelbare scholen kunnen worden gestart door als politieorganisatie aan te sluiten bij bestaande onderwijsmodulen over veilig internetten en hierbinnen bewustwording te creëren over de verschillende vormen van online criminaliteit, de grootte van het probleem inzichtelijk maken en deze generatie de ernst van de gevolgen laten inzien en vooral ook de meerwaarde van participatie van de nieuwe generatie burgers benadrukken. De meerwaarde van deze nieuwe generatie burgers kan meer benadrukt worden door hen meer bewust te maken van hun competenties, door hen bewust te maken dat zij de extra uren en ogen in de 'online' wereld zijn, dat zij met hun creatieve, kritische en frisse kijk van meerwaarde zijn om de opsporing vanuit een ander referentiekader naar problemen te laten kijken, dat zij de generatie zijn die alles weten te vinden op het internet en dat niet alleen technische en ICT kennis van meerwaarde is voor de opsporing naar online criminaliteit. Deze boodschap zal in 'participatie-oproepen' duidelijk naar voren moeten komen, deze generatie moet zich persoonlijk aangesproken voelen en de eigen meerwaarde gaan inzien. Er zou over nagedacht kunnen worden om scholieren binnen de 'online' onderwijsmodules van middelbare scholen een korte stage bij de opsporing te laten lopen en hierdoor het besef van het belang van participatie en wat hun meerwaarde voor de opsporing kan zijn te laten inzien, ze moeten het voelen en beleven om zich dit te beseffen.

2) Vertrouwen opbouwen en/of behouden

Echter uit dit onderzoek is gebleken dat vertrouwen de basis is om te willen participeren en maakt dat de nieuwe generatie burger hiervoor open staat. De nieuwe generatie burgers heeft vertrouwen in de opsporing, omdat zij tot op heden geen reden hebben om geen vertrouwen te hebben. Het is daarom wel zaak voor de opsporing om dit vertrouwen te behouden en deze niet te beschamen. Het bevorderen van vertrouwen gaat, zoals beschreven in het theoretisch kader, grotendeels om lokale zichtbaarheid. Filmpjes die op sociale media rondgaan over politieoptreden zijn meestal niet positief en zullen, zoals in het theoretisch kader naar voren is gekomen, het vertrouwen en het beeld dat de nieuwe generatie burgers heeft van de politie en daarmee ook de opsporing beïnvloeden. Een aanbeveling is daarom om zoveel mogelijk de andere kant te laten zien en transparanter te zijn over wat de opsporing precies doet en waar het tegenaan loopt, zonder vertrouwelijke informatie of tactieken op straat te leggen. Deze transparantie geeft meer inzicht in de opsporing en zorgt voor meer 'lokale' zichtbaarheid, begrip en vertrouwen. De basisteams laten al veel zien van hun werk en hun dagelijkse 'struggles' op sociale media, echter de opsporing doet dit nog niet of te weinig. Burgers worden door middel van bijvoorbeeld burgernetalerts wel bedankt voor hun bijdrage en krijgen terugkoppeling of de betreffende persoon waar naar gezocht werd is teruggevonden, maar ze laat nog weinig zien over het werk van de opsporing of de personen achter de functie.

3) Bereiken van de nieuwe generatie burgers

Tot slot is een opvallend resultaat uit dit onderzoek dat deze generatie burgers niet actief politieberichtgeving volgt, zij volgen de politiepagina's op sociale media niet. Dit betekent dat wanneer de opsporing deze doelgroep wil aanspreken of oproepen om te participeren, ze hen waarschijnlijk niet bereikt met een oproep via sociale media. En in het geval dat zij dit bericht wel voor ogen krijgt, zij niet snel op een algemene oproep via sociale media zal reageren, omdat zij zich hierdoor niet persoonlijk aangesproken voelt. Hoe kan de opsporing deze generatie burgers dan wel benaderen en bereiken?

- Deze generatie burgers zou bijvoorbeeld via scholen, sportverenigingen of evenementen persoonlijk benaderd kunnen worden om te participeren.
- Persoonlijk benaderen werkt beter dan benaderen via de sociale media, echter wanneer persoonlijke benadering niet mogelijk is dan is de aanbeveling om het bericht op sociale media te omvatten met een duidelijke boodschap, wat vraag je exact van deze burger, welke burger is er nodig, welke capaciteiten zijn er nodig en maak het onderzoek of de participatetaak belangrijk en interessant voor deze burger. Zorg dat deze burger zich aangesproken voelt om te reageren en/of dat mensen uit de omgeving na het lezen van dit bericht (die volgen de politieberichtgeving mogelijk wel) de oproep doorsturen naar deze generatie burgers.
- Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat beloningen geen voorwaarde zijn om te participeren, maar dat bij één derde van de respondenten dit hen wel sneller zou doen besluiten om te participeren, daarom kan er nagedacht worden over het geven van een beloning om de 'twijfelende' burger hiermee over de streep te trekken.

4.2.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Omdat er over de nieuwe generatie burgers nog maar weinig bekend is op het gebied van burgerparticipatie en dit een verkennend onderzoek betreft zijn er ook aanbevelingen te doen voor vervolgonderzoek.

- 1) Overweeg ditzelfde onderzoek te doen onder de nieuwe generatie burgers (15 tot en met 19 jaar oud):
 - met technische / ICT achtergrond;
 - en/of die reeds eerder hebben geparticipeerd in initiatieven van de politie of opsporing;
 - en/of op het gebied van opsporingsonderzoeken naar traditionele criminaliteit.

Interessant kan zijn om de resultaten van deze nieuwe onderzoeken naast de resultaten van dit onderzoek te leggen en te zien of deze wezenlijk van elkaar verschillen en of bijvoorbeeld het vertrouwen in de eigen capaciteiten wellicht een grotere invloed heeft op de participatiebereidheid dan het belang van het onderwerp, of om meer inzicht te krijgen in de intentie tot participatie versus de werkelijke participatiebereidheid van deze burgers en of de uitkomsten anders zijn wanneer het gaat om traditionele opsporingsonderzoeken.

- 2) Door het opvallende resultaat uit dit onderzoek dat de nieuwe generatie burgers niet actief politieberichtgeving volgt zou een onderzoek naar de bereikbaarheid van deze doelgroep aan te bevelen zijn. Om in de toekomst deze nieuwe generatie burgers te blijven bereiken en betrokken te houden is het wenselijk om inzicht te krijgen in waarom zij niet actief politieberichtgeving volgen en in hoe zij wel te bereiken zijn.

Bronnenlijst

Achterkamp, Y. (2014). *#Gamification in de opsporing; een verkennend onderzoek naar gamification als incentive voor het duurzaam stimuleren van burgerparticipatie*.

Becker, H. (2017, 7 juli). *De man achter de generatietheorie*. Geraadpleegd op 20 maart 2019, van <https://www.ad.nl/dit-zijn-wij/de-man-achter-de-generatietheorie~a7de4b5b/?referrer=https://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjvKyOo77jAhWGbIAKHxi2D2AQFjAAegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fwww.ad.nl%2Fdit-zijn-wij%2Fde-man-achter-de-generatietheorie~a7de4b5b%2F&usg=AOvVaw2IUlc5tqxPljI6stKc6z38>

Bekkers, V. & Meijer, A. (2010). *Cocreatie in de publieke sector; een verkennend onderzoek naar nieuwe, digitale verbindingen tussen overheid en burger*. Den Haag: Boom juridische uitgevers.

Boenders, R.C.W. & Ahlers, J. (2016). *Generatie Z; en de vierde (industriële) revolutie*. Haarlem: Bertram + de Leeuw Uitgevers B.V.

Boutellier, H. & Steden, R. van (2008). *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Cornelissens, A. & Ferwerda, H. (2010). *Burgerparticipatie in de opsporing: een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten*. Apeldoorn: Politie & Wetenschap.

Deci, E.L. & R.M. Ryan (eds.) (2002). *Handbook of Self-Determination Research*. New York: University of Rochester Press.

Doorenbos, J.W. (2011, 10 november). *Wie is generatie Z en hoe bereik je ze?* Geraadpleegd op 19 februari 2019, van <https://www.frankwatching.com/archive/2011/11/10/wie-is-generatie-z-en-hoe-bereik-je-ze/>

Edelenbos, J. & Monnikhof, R. (2001). *Lokale interactieve beleidsvorming*. Utrecht: Uitgeverij Lemma.

Eijk, C. van & Steen, T. (2016). Why engage in co-production of public services? Mixing theory and empirical evidence. In: *International Review of Administrative Sciences 2016, Vol. 82(1)* (pp. 28–46).

Goodman, M. (2018). *Cybercrime en Cyberwar; de toekomst van de misdaad in een wereld die altijd online is*. Uithoorn: Karakter Uitgevers BV.

Huisman, S., Princen, M., Klerks, P. & Kop, N. (2016). *Handelen naar waarheid: sterkte- en zwakteanalyse van de opsporing*. Apeldoorn: Politieacademie.

Intomart (2005). *Politiemonitor bevolking 2005*. Hilversum: Intomart.

Kapel, M. van, Noor, S. & Broekhuizen, J. (2018). *Vertrouwen van jongeren in instituties: onderzoek naar het vertrouwen van jongeren in politie, onderwijs en politiek*. Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Kerstens, J., Veenstra, S., Dijk, H. van, Ploeg, D. van de & Hovenga, I. (2017). *Teenage crimefighters on the internet; evaluatierapport 2017*. Lectoraat Cybersafety van NHL Hogeschool en Politieacademie.

Kerstens, J. & Veenstra, S. (2017). Digitaal vaardige jongeren inzetten bij politiewerk. In *Tijdschrift voor de Politie* jaargang 79/ nummer 9/1 0/17.

Kerstholt, J. & Vries, A. de (2018). Agent in burger. In *Tijdschrift voor de Politie* jaargang 80/nummer 5.

Kop, N., Wal, R. van der & Snel, G. (2012). *Opsporing belicht. Over strategieën in de opsporingspraktijk*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Kop, N. (2012). *Van opsporing naar criminaliteitsbeheersing: vijf strategische implicaties*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Kop, N. (2013). Burgerparticipatie; hoe houdt de politie de regie? In *Tijdschrift voor de Politie*, jaargang 75 / nummer 6.

Kop, N. (2016). Burgerparticipatie in de opsporing: kunnen we een treetje hoger? In *Tijdschrift voor de Politie*, jaargang 78 / nummer 7.

Land, M. van der, Stokkom, B. van & Boutellier, H. (2014). *Burgers in veiligheid. Een inventarisatie van burgerparticipatie op het domein van de sociale veiligheid*. WODC: Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Leiden, I. van & Ferwerda, H. (2011). Inburgering in de opsporing: wijzen waarop de politie in het kader van opsporing een beroep doet op burgers. In *Cahiers Politiestudie* (2), 79-88.

Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2006). *CLEAR: An auditing tool for citizen participation at the local level*.

Meijer, A.J., Grimmelikhuisen, D. Fictorie, D. Thaens, M. & Siper, P. (2012). *Politie en social media. Van hype naar onderbouwde keuzen*. Apeldoorn: Politie en Wetenschap.

Nelis, H. & Sark, Y. van (2019). *Het nieuwe puberbrein binnenstebuiten. Wat beweegt jongeren en hoe krijg je ze in beweging?* Utrecht/Antwerpen: Kosmos Uitgevers.

Programma Vortex NR (2019, 9 april). *Cybercrime en Digitale criminaliteit nog geen 'business as usual'*. Geraadpleegd op 10 april 2019, van <https://intranet.politie.local/nieuws/0200/2019/april/09/02-cybercrime-en-digitale-criminaliteit-nog-geen-%E2%80%98business-as-usual%E2%80%99.html>

Scholl, N. & Olivier, A.J. (2014). *De essentie van kwalitatief marktonderzoek. Waar je op moet letten als kwalitatief marktonderzoek onderdeel is van afstudeerscripties, stageverslagen en praktijkopdrachten*. MOA Center for information Based Decision Making & Marketing Research.

Sinke, M.A.R. (2015). *Burgerparticipatie. Participatie in strijd tegen woninginbraken*.

Stokkom, B. van (2008). Bange burgers, doortastende dienstverleners. Voorbij de retoriek van burgerschap en zelfredzaamheid. In: Boutellier, H. & Steden, R. van (Eds), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Stol, W. & Strikwerda, L. (2017). *Strafrechtspleging in een digitale samenleving*. Den Haag: Boom juridische Uitgevers.

Ubels, D. (2017, 8 september). *Generation Z; de ongrijpbare generatie*. Geraadpleegd op 8 maart 2019, van <https://www.marketingfacts.nl/berichten/generation-z-de-ongrijpbare-generatie>

Verheggen, P.P. (2011, 10 november). *Wie is generatie Z en hoe bereik je ze?* Geraadpleegd op 19 februari 2019, van <https://www.frankwatching.com/archive/2011/11/10/wie-is-generatie-z-en-hoe-bereik-je-ze/>

Verhoeven, N. (2016). *Wat is onderzoek? Praktijkboek voor methoden en technieken*. Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers.

Vijver, K. van der, Johannink, R., Overal, K., Slot, P., Vermeer, A., Werff, P. van der, Willekens, H. & Wisman, F. (2009). *Burgernet in de praktijk. De evaluatie van de pilot van burgernet*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie.

Vries, A. de & Kernkamp, A. (2012). *Opsporing 2.0 met massa meer massa. Een whitepaper over crowdsourcing in de opsporing*. TNO.

Vries, A. de & Smilda, F. (2014). *Social media: het nieuwe DNA. Een revolutie in de opsporing*. Amsterdam: Reed Business.

Vries, A. de (2017, 27 januari). *Burgeropsporing: Het nieuwe werkvoorbereiding opsporing*. Geraadpleegd op 5 februari 2019, van <https://socialmediadna.nl/burgeropsporing-nieuwe-werk-voorbereiding-opsporing/>

Wal, R. van der (2012). Burgerparticipatie. In Kop, N., Wal, R. v. der, Snel, G. (red.), *Opsporing belicht. Over strategieën in de opsporingspraktijk* (pp. 161-165). Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Wit, E. de (2006). *Burgernet: een trendsetter? Over burgers en responsabilisering*. Erasmus Universiteit Rotterdam en Politie Utrecht.

Beleidsnota's

Centrum Versterking Opsporing (2011). *Strategie Aanpak Criminaliteit 2011-2015*

Cyberbeeld 2016-2018 Oost-Nederland

Jaarverantwoording Politie 2018

Koersdocument (2017): naar een toekomstbestendige opsporing en vervolging.

Nationaal dreigingsbeeld (2017)

Strategische Agenda Communicatie 2017-2019

Overige websites

Motivaction. (2018, 11 augustus). *Zet je schrap voor generatie Z*. Geraadpleegd op 5 februari 2019, van <https://www.motivaction.nl/kennisplatform/nieuws-en-persberichten/zet-je-schrap-voor-generatie-z>

Jonge Geesten. (z.d.). *De vier generaties op de werkvloer*. Geraadpleegd op 11 juli 2019, van <https://www.jongegeesten.nl/generaties/>

Bijlage 1: Topiclijst semi-gestructureerde interviews

Introductie

Voorstellen

Uitleggen waar het interview over gaat

Uitleggen hoe interview gaat lopen, dat het opgenomen wordt om later uit te werken, dat burger anoniem zal blijven in het onderzoek

Ondertekenen toestemmingsformulier

Zijn er voorafgaand aan het interview al vragen?

Gegevens

Naam: alleen voor onderzoeker om later nog contact te leggen, in het onderzoek zullen respondenten anoniem blijven.

Geslacht:

Leeftijd:

Woonplaats:

Opleiding:

(evt) bijbaan:

Vrijwilligerswerk:

Hobby's / verenigingen/kerkgenootschap:

Achtergrond / sociale samenhang buurt:

Belang burgerparticipatie voor de opsporing:

Volgt burger politieberichtgeving?

Heeft de burger al eens melding gedaan bij de politie?

Heeft de burger al eens geparticipeerd bij de politie?

Bewust van het belang van burgerparticipatie?

Vertrouwen in de opsporing:

Heeft de burger vertrouwen in de opsporing?

Heeft de burger vertrouwen in de digitale vaardigheden van de opsporing?

Is dit van belang om te participeren?

Competenties en vaardigheden:

Hoe is het internetgedrag van de burger? Hoe digitaalvaardig is de burger?

Efficacy

Heeft de burger vertrouwen in zijn/haar eigen competenties/vakmanschap? Aant de burger zichzelf in staat te participeren in de opsporing? Is dit belangrijk voor de burger om wel of niet te participeren in de opsporing?

Casuïstiek:

Er worden drie verschillende cases (e-fraude/phishing onderzoek, sextortion-onderzoek en een hacking-onderzoek) voorgelegd aan de burger en per casus worden onderstaande onderwerpen besproken.

Perceptie van deze burger op de participatietaak:

Hoe denkt de burger over het onderwerp in deze casus, is dit een belangrijk onderwerp voor de burger? Welke emoties roept de casus op? Is de burger zich bewust van het probleem uit de

casus? Hoe denkt de omgeving van de burger over het onderwerp in deze casus? Is dat van belang voor de burger?

Wat is voor de burger het belang van de participatie in de casus? Is de burger zich bewust van het belang van participatie?

In welke mate beïnvloedt de participatie uit de casus het leven van de burger zelf of van vrienden en familie?

Competenties en vaardigheden burger:

Gemak (ease)

Hoeveel tijd is de burger bereid om te investeren in participatie in deze casus? Waar is dit van afhankelijk? Is het van invloed of de participatietaak makkelijk/moeilijk voor de burger is om uit te voeren, is dat van belang om te participeren?

Motieven:

Wat zijn de beweegredenen/motieven van de burger om te participeren in deze casus?
(bv. autonomie, burgerplicht, steentje bijdragen aan de maatschappij, zelfontwikkeling, voldoening en/of zingeving, verbondenheid, willen helpen van de politie, spanning en sensatie, beloning).

Welke motieven zijn het belangrijkste voor de burger en waarom?
Gaat het om zelfgerichte en/of gemeenschapsgerichte motieven?
Verschillen de motieven per opsporingsonderzoek?

Participatieniveau en rol:

Op welke wijze (participatieniveau en -vorm) is deze burger bereid te participeren?

Is de burger in deze casus wel of niet participatiebereid?

Tot op welk niveau en in welke vorm is de burger participatiebereid?

- Raadplegen -> oren en ogen zijn op internet
- Adviseren -> digitale deskundigheid delen
- Coproduceren -> meedenken in hypothesen en scenario's

Verschillen de motieven per participatieniveau en -vorm?

Van welke factoren is dit afhankelijk (belang onderwerp, impact op leven, is het doel de investering waard)?

In welke eventuele andere vormen is de burger bereid te participeren in deze casus?

Voorwaarden van deze burger om te participeren:

Welke voorwaarden stelt de burger aan participatie in de opsporing naar online criminaliteit? Wat verwacht de burger van de opsporing? Wat heeft de burger nodig van de opsporing om te participeren (vertrouwen, ruimte, informatie, middelen)? Is de burger eerder bereid te participeren wanneer deze gericht gevraagd wordt om te participeren?

Afsluiting

Heb je nog iets wat je wilt zeggen / meegeven naar aanleiding van dit interview?

Contactgegevens uitwisselen voor eventueel later contact.

Bijlage 2: Casuïstiek semi-gestructureerde interviews

Casus 1: e-fraude/phishing

Gezin uit Enter na nepmail van bank 10.000 euro kwijt: politie op zoek naar dader

WIERDEN - De politie Wierden is op zoek naar de identiteit van een man, nadat een moeder en zoon uit Enter slachtoffer zijn geworden van 'phishing': het ontvreemden van bankgegevens met alle gevolgen van dien. In combinatie met een gestolen pinpas is daarna meer dan 10.000 euro van de bankrekening van de jongen uit Enter gehaald.

Redactie Tubantia 03-05-19, 13:13 **Laatste update:** 13:16

Via opsporingsprogramma Onder de Loep en Facebook brengt de politie Wierden nu beelden van de verdachte naar buiten. Daarop is te zien hoe de man in de regio's Achterhoek en Den Haag meermaals geld van de Enterse rekening pint. De schadepost is in totaal meer dan 10.000 euro.

Phishing

De man kwam aan de bankgegevens van de jongen uit Enter via een gestolen bankpas en een vakkundig in elkaar gezette e-mail, die precies lijkt op die van de Rabobank: *phishing*. Na op een link in de email te hebben gedrukt kwam het slachtoffer op een website terecht, maar gingen zijn bankgegevens naar de nu gezochte man. Die kon met de ontvreemde pinpas duizenden euro's van zijn bankrekening afhalen.

Bron: www.destentor.nl, 3 mei 2019, 13:16 uur.

Steeds meer slachtoffers seksafpersing

Het aantal slachtoffers van sextortion - afpersing met naaktbeelden door criminelen - groeit explosief. Het landelijke meldpunt van online seksueel misbruik maakt zich grote zorgen.

Paolo Laconi 10-01-17, 05:00

Duizenden Nederlanders waren vorig jaar slachtoffer van sextortion. En het aantal slachtoffers groeit explosief. „Daarover maken we ons grote zorgen, vooral omdat de impact groot is”, zegt directeur Arda Gerkens van het meldpunt HelpWanted [tegen De Stentor](#). „Er zijn voorbeelden van mannen die uit pure wanhoop en schaamte een einde aan hun leven maken.”

Sextortion is een relatief nieuw fenomeen waarbij criminelen zich op internet voordoen als geïnteresseerde vrouw en mannen verleiden tot webcamseks. Vervolgens worden slachtoffers voor vaak duizenden euro's afgeperst. Betalen ze niet, dan worden de naaktbeelden op internet gezet.

Topje

In 2015 kreeg HelpWanted 1552 meldingen van seksueel misbruik op internet. In bijna de helft van de gevallen (721) ging het om sextortion, een samentrekking van de Engelse woorden 'sex' en 'extortion', wat afpersing betekent. In 2014 kwamen er 427 meldingen van sextortion binnen.

„Dit is slechts het topje van de ijsberg”, zegt Gerkens. „Het werkelijke aantal slachtoffers is veel hoger. Vaak durven mannen uit schaamte geen melding te doen. Dat is ook de reden dat het aantal aangiften bij de politie laag is.”

Cyber-expert Roeland van Zeijst van de Landelijke Recherche en als digital crime officer werkzaam bij Interpol bevestigt dat sextortion wereldwijd een enorme vlucht heeft genomen. Vaak zitten er criminele organisaties achter. „Ons onderzoek naar een sextortion-zaak in Schotland, waarbij een 17-jarige jongen zelfmoord pleegde, leidde naar de Filipijnen. Daar arresteerden we 58 verdachten die zich via chatrooms voor deden als vrouw en zo wereldwijd mannen wisten te verleiden zich voor de webcam uit te kleden.”

Schamen

In Nederland zijn er volgens Van Zeijst nog weinig aangiften van sextortion bekend, omdat de slachtoffers zich vaak schamen en geen aangifte durven te doen. „Maar ze zijn er helaas wel, dat weten we uit Interpol-onderzoek.”

Het overgrote deel van de slachtoffers is man, zij kunnen de verleiding van een mooie vrouw waarmee ze denken te chatten niet weer staan en trappen erin, zegt Gerkens. „Wij horen vaak van mannen dat ze al het gevoel hadden dat het niet pluis was, maar er toch zijn ingetrapt. Dat komt door de korte termijn rush die opwinding bij mannen teweeg brengt. Ze zijn dan niet meer in staat helder na te denken en voor dat ze er erg in hebben zijn ze uit de kleren.”

Hackers rommelen in systeem Aventus

Apeldoorn: ‘Ze hebben schoolcijfers gewijzigd’

Aventus in Apeldoorn is ‘enorm geschrokken’ van de digitale inbraak in het leerling-volgsysteem van de mbo-opleiding. Er zijn vermoedelijk geen gegevens gestolen, maar de ouders hebben wel schade aangericht. Twee verdachten, een 21-jarige man uit Lochem en een 20-jarige man uit Markelo, zijn hier dinsdag voor aangehouden.

Niek Megens 06-03-19, 14:00

Bij Aventus merkten ze op woensdag 20 februari dat er iets mis was met het leerling-volgsysteem. Daarin houdt de school in een digitale omgeving zaken als roosters, aanwezigheidsgegevens en cijfers bij. Alle leerlingen en medewerkers hebben via een account met een wachtwoord toegang tot dit systeem. Op die bewuste woensdag kwam er een eerste melding binnen in het systeem.

Daarna heeft de school intern onderzocht wat er aan de hand was. Het bleek dat onbekenden zich met een ongeautoriseerd account toegang hadden verschaft tot het leerling-volgsysteem. Binnen dit systeem is het mogelijk om naar andere gebruikers een bericht te sturen. „Er werden vreemde berichten doorgestuurd, die deden de wenkbrauwen fronsen.”

Leerlingen

Daarna kwam de hack aan het licht. „Toen zich aftekende wat er gebeurd was hebben wij direct aangifte gedaan bij de politie en ook direct bij de Autoriteit Persoonsgegevens”, zegt bestuurssecretaris Dominick Woltering van Aventus. „We zijn er behoorlijk van geschrokken dat zoiets bij ons kan gebeuren.” De school kan niet zeggen of de verdachten leerlingen van Aventus zijn. „Dat weten we niet met zekerheid.” De politie wil op deze vraag geen antwoord geven. De verdachten zitten nog vast. Digitale rechercheurs, die speciale expertise hebben op het gebied van cybercrime en digitale criminaliteit, onderzochten de zaak.

Offline

Woltering zegt geen aanwijzingen te hebben dat gegevens zijn gestolen. Wel hebben de hackers één tot twee dagen gevoelige informatie kunnen inzien en is er gerommeld met cijfers van studenten. „Her en der zijn cijfers gewijzigd”, zegt Woltering. „Dat betekent ook dat wij vrijwel direct het systeem offline hebben gehaald.” Aventus heeft samen met de leverancier van het systeem gekeken naar de oorzaak van de hack en hoe het systeem hersteld kan worden. Sinds 28 februari is het systeem weer online. Aventus heeft het systeem enkele dagen moeten terugzetten in de tijd van vóór de hack, waardoor gegevens die naderhand zijn ingevoerd zijn gewist. „Dit betekent dat we een inhaalslag moeten plegen.” Docenten en studenten moeten hun gegevens opnieuw invoeren.

Bron: www.destentor.nl, 6 maart 2019, 14:00 uur.

Bijlage 3: Coderingsboom interviews

Stap 1	Stap 2	Stap 3
Vertrouwen in de organisatie	Vertrouwen in de opsporing	
	Vertrouwen in digitale vaardigheden opsporing	
Intrinsieke karakteristieken burger	Sociale verbondenheid	Sociale samenhang buurt
		Lid vereniging
		Lid kerkgenootschap
		Vrijwilligerswerk
		Overige verbondenheid (door bv. hobby)
	Sociaal economische factoren	Geslacht
		Leeftijd
		Opleidingsniveau
		Bijbaan
		Woonplaats
Perceptie op de participatietaak	Belang onderwerp	Volgen politieberichtgeving
		Bewustzijn van het probleem casus
		Belangrijkheid onderwerp casus
		Emoties
	Belang participatietaak	Bewust van belang burgerparticipatie
		Belang burgerparticipatie casus
	Mate van invloed op leven	Wel van invloed
		Niet van invloed
Perceptie op eigen competenties	Efficacy	Eigen internetgedrag
		Vertrouwen eigen digitale vaardigheden
		In staat te participeren
	Gemak	Tijdsinvestering
		Moeilijkheid taak
	Vertrouwen	Vertrouwen van de opsporing (serieus genomen worden)
	Anders;.....	
Motieven van de burger	Zelfgericht	Autonomie
		Zelfontwikkeling
		Voldoening / zingeving
		Verbondenheid
		Spanning en sensatie
		Beloning
		Anders;...
	Gemeenschapsgericht	Steentje bijdragen aan de maatschappij
		Burgerplicht
		Politie helpen
		Anders;...
Participatieniveau en rol	Raadplegen	Oren en ogen zijn
	Adviseren	Deskundige
	Coproduceren	Meedenken
	Anders;...	
Voorwaarden om te participeren	Benodigde informatie en middelen	
	Vertrouwen in de organisatie	
	Vertrouwen van de organisatie	
	Ruimte krijgen	
	Gericht gevraagd worden	
	Beloning	
	Anders;...	